

Täysistunto

Perjantai 27.9.2024 klo 13.04—16.14

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 26.9.2024 pidetyssä täysistunnossa.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5.—38. asiasta.

Nyt meillä on ensiksi ministeri Tavion esittelypuheenvuoro omasta hallinnonalastaan ja pääluokastaan. — Ministeri Tavio, viisi minuuttia.

Keskustelu

13.06 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon mukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka perustuu arvopohjaiseen realismiin. Pidämme kiinni meille tärkeistä ja keskeisistä arvoista, kuten demokratiasta, oikeusvaltioperiaatteesta, kansainvälisestä oikeudesta ja ihmisoikeuksista, rauhasta, tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Samalla olemme valmiita vuoropuheluun myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa näkemyksiämme ja arvojamme. Puolustamme kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja tuemme sen kehittämistä. Kansainvälisen oikeuden ja sääntöpohjaisen järjestelmän suojeleminen ja vahvistaminen on Suomen välitön kansallinen intressi. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.

Euroopan turvallisuuteen kohdistuu vakavin uhka vuosikymmeniin. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa heikentää Suomen ja koko Euroopan turvallisuutta. Sääntöpohjaiseen järjestelmään kohdistuu merkittäviä paineita. Suomi vaikuttaa aktiivisesti ja aloitteellisesti niin Euroopan unionissa, Natossa, YK:ssa kuin muissa kansainvälisissä yhteyksissä. Tuki Ukrainalle ja maan suvereniteetille, itsenäisyydelle ja alueelliselle koskemattomuudelle on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeinen prioriteetti. Kokonaisuudessaan ulkoministeriön määrärahoista maksettavan tuen Ukrainalle arvioidaan olevan noin 60 miljoonaa euroa vuonna 2025. Ulkoministeriön Ukraina-rahoitus koostuu seuraavista eristä: tuki Ukrainalle -momentti, 47 miljoonaa euroa; sotilaallinen kriisinhallinta, 5,4 miljoonaa euroa; siviilikriisinhallinta, kaksi miljoonaa euroa; jäsenmaksut viisi miljoonaa euroa. Ukraina on tällä hallituskaudella suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. [Juho Eerola: Se on oikein!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä sotilaallisesti liittoutunut maa. Jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta ja Pohjois-Euroopan vakautta sekä asemoi Suomen entistä tiiviimmin osaksi eurooppalaista ja transatlanttista turvallisuusyhteisöä. Hallitusohjelman mukaisesti kehitämme laaja-alaisesti suhdettamme Yhdysvaltoihin, joka on yksi Suomen keskeisimmistä strategisista yhteistyökumppaneista ja liittolaisista. Samalla tiivis pohjoismainen yhteistyö on epävakaassa kansainvälisessä toimintaympäristössä yhä tärkeämpää. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä pyritään vahvistamaan ja syventämään sekä tiivistämään maaryhmän vuoropuhelua Saksan ja Puolan kanssa. Myös kahdenvälinen yhteistyö Britannian kanssa jatkuu tiiviinä. Euroopan unioni säilyttää asemansa Suomen tärkeimpänä poliittisena ja taloudellisena viitekehyksenä ja arvoyhteisönä. Suomi jatkaa aktiivista toimintaansa EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja puolustusyhteistyön syventämiseksi sekä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi. Suomi toimii vuonna 2025 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin ja Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana sekä Pohjoismaiden N5-yhteistyöryhmän puheenjohtajana.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriö edistää Suomen ja suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia Suomen rajojen ulkopuolella ja huolehtii Suomen elintärkeistä kansainvälisistä yhteyksistä. Ulkoministeriön lakisääteisillä konsulipalveluilla avustetaan suomalaisia ulkomailla erilaista apua vaativissa ja kriisitilanteissa. Ministeriön maahantulopalveluilla edistetään työperäistä ja estetään laitonta maahanmuuttoa. Ulkoministeriön varsinaisiin toimintamenoihin esitetään 250 miljoonaa euroa. Toimintamenoihin on kohdennettu viiden miljoonan euron säästövelvoite, joka kohdennetaan pääasiassa ministeriön Suomen-toimintoihin. Säästövelvoite ei nykyarvion mukaan johda irtisanomisiin tai lomautuksiin. Ulkoasiainhallinnon edustustoverkossa on 89 toimipistettä. Talousarvioesityksessä turvataan edustustoverkon toimintakyky nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Edustustoverkkoa tarkastellaan hallituskaudella pitkällä aikavälillä suunnitelmallisesti.

Nopeat muutokset Euroopan turvallisuustilanteessa edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Osallistumalla kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan vahvistetaan kansallista puolustuskykyämme ja valmiuksiamme. Suomen kansainvälisten kriisinhallintatehtävien painopisteet ovat Libanonissa, Kosovossa ja Ukrainassa. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin esitetään 53,1 miljoonaa euroa ja siviilikriisinhallintaan ehdotetaan 17,5 miljoonaa euroa. Hallituksen tavoitteena on edistää ja kasvattaa suomalaista rauhanvälitysoasaamista. Hallitus edistää keinoja laajentaa suomalaista rauhanvälitystoimintaa yhteistyössä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa. Ulkoministeriön rauhanvälitystoiminta keskittyy erityisesti Länsi-Balkaniin, Lähi-idän alueelle ja Afrikan sarveen. Rauhanvälitykseen ehdotetaan 3,9 miljoonan euron määrärahaa. — Oliko niin, että suositeltu aikaraja oli viisi minuuttia? [Puhemies: Joo!] — Nyt sitten joudun ulkomaankaupan ja kehitystyön osalta täydentämään seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. Sovitaan, että tuossa hieman yli puolen saatte sitten toisen puheenvuoron, jossa voitte jatkaa. — Nyt, arvoisat edustajat, pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Sieltä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

13.12 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tavio, te olette monasti korostanut sitä, että pienellä maalla on taipumus hakea konsensusta ulko- ja turvallisuuspoliittisessa päätöksenteossa ja yhdenmukaisesti esiintyä tältä pohjalta ulkomailla. Te olitte kuultavana tasan viikko sitten perjantaina ulkoasiainvaliokunnassa, ja me avasimme tämän selontekokeskustelun siitä kulmasta, että Suomi edistää määrätietoisesti ja läpileikkaavasti tyttöjen ja naisten oikeuksia sekä sukupuolten tasa-arvoa, mukaan lukien kehityspoliittisessa selonteossa viitatuksi seksuaalivähemmistöjen oikeudet.

Olemme käyneet vilkkaan keskustelun täällä viikon aikana siitä, että te olette torjunut, ja silloinkin valiokunnassa puhuttiin, tämän Ukrainan jälleenrakennukseen liittyvän tasa-arvoallianssin. Minä tunnistan henkilökohtaisesti teidän oikeutenne ministerinä. Teidän mandaattiinne kuuluu tehdä päätökset tässä asiassa. Minä tunnistan henkilökohtaisesti myöskin teidän tietyllä tavalla varauksellisen suhtautumisenne Pride-liikkeeseen. Teillä on ihan oikeus ministerinä tältä pohjalta toimia. Meillä on ollut vilkas keskustelu Suomessa, ja minun kysymykseni teille on: Teillä on myöskin mandaatti mahdollisesti pyörittää tekemänne päätös. Täällä on ollut vilkas keskustelu juuri tästä konsensuksesta, yhteisymmärryksestä, [Puhemies koputtaa] millä me viemme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa eteenpäin. Onko teillä mahdollisuus harkita uudelleen tekemänne päätöstä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi varapuheenjohtaja Vikman, olkaa hyvä.

13.13 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen sotilaalliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Tähän budjettiesitys luo aivan erinomaiset edellytykset.

On hienoa nähdä, miten tämä hallitus on harvinaisen yhtenäinen Suomen turvallisuutta koskevissa kysymyksissä: puolustuksemme, Nato-integraation toteuttaminen, Ukrainan tukeminen, Venäjän toimien tuomitseminen, transatlanttisuuden vahvistaminen ja kansainvälisen oikeuden puolustaminen. Näissä hallitus on yhtenäinen, ja meillä on hyvät edellytykset tämän budjettiesityksen pohjalta menestyä tässä ulkopoliittikan ytimessä eli Suomen ja suomalaisten turvallisuuden varmistamisessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Painotan tässä ainakin alkuvaiheessa ulkoasiainvaliokunnan jäseniä, ja pyydän kiinnittämään huomiota siihen, että nyt puhutaan budjetista, ja pyydän pysymään siinä. — Seuraavaksi edustaja Tuppurainen.

13.15 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomenkin turvallisuutta puolustetaan Ukrainassa. Sen vuoksi me olemme kansakuntana seisoneet horjumatta Ukrainan tukena, ja se tuki on ollut yhtä luja kuin maamme peruskallio. Nyt tähän tukeen on tullut särö, koska, ministeri Tavio, teidän päätöksellänne Suomi jättäytyi ulos elintärkeästä Ukrainan jälleenrakentamisen tasa-arvofoorumista. Suomi on siitä ulkona, vaikka monet muut samanmieliset maat ovat siinä mukana, ja Ukrainan pyynnöstä. Meidän politiikkamme ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossakin on tukea tyttöjen ja naisten oikeuksia sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia aina ja kaikkialla.

Ministeri Tavio, me kysymme tiistaina tässä samassa salissa pääministeri Orpolta, kuinka on, tuleeko Suomi liittymään tähän Ukrainan jälleenrakentamisen tasa-arvofooru-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

miin. Tällöin edustaja Zyskowicz otti puheenvuoron ja totesi, että kun tämä asia nyt viedään, presidentti Stubbinkin ilmaistua kantansa, TP-UTVAan, mitä me luulemme, että sieltä tulee ulos. [Puhemies koputtaa] Edustaja Zyskowicz antoi ymmärtää, että tämä päätös muutetaan. Ministeri Tavio, aiotteko te muuttaa tämän päätöksen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen.

13.16 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Urho Kekkonen sanoi joskus jotakin siihen tapaan, että jos jommankumman pitää olla rempallaan, ulko- tai sisäpolitiikan, niin olkoon se sitten sisäpolitiikka, millä hän tarkoitti, että ulkopoliitiikka ei missään nimessä saa olla rempallaan. Ja jos ei nyt rempallaan, niin ainakin sekavuutta viime viikkoina on syntynyt, ennen muuta Suomen Lähi-idän-politiikan linjasta mutta myös linjasta Ukrainan tuessa, missä meidän kyllä olisi erittäin tärkeää olla johdonmukainen ja selkeä.

Arvoisa puhemies! Selkeyttä on löydyttävä, ja kysynkin: Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta sekava tilanne päättyisi ja tämä olisi johdonmukainen linja, mikä meillä on vuosia ollut näissä kysymyksissä aikaisemminkin? Aiotteko hallituksena tehdä jotakin tälle alialle? Suomella nimittäin ulkopoliitikassa voi olla vain yksi linja, jota ministerit puoluekirjasta riippumatta maailmalla edustavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto.

13.17 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tavio, kun luen tätä budjettikirjaa ja lukuanne kansainvälisestä kehitysyhteistyöstä, se alkaa hienosti naisten ja tyttöjen oikeuksilla ja tasa-arvolla ja jatkuu heti sen jälkeen Ukraina-temalla. Nyt näissä kahdessa kysymyksessä yhdistyy tämä asia, josta täällä keskustellaan: millä tavalla tuetaan naisten ja tyttöjen oikeuksia ja vähemmistöjen oikeuksia Ukrainassa, niin että Ukrainasta tulee myöskin EU-kelpoinen, joka on hallituksen prioriteetti ja tämän eduskunnan prioriteetti — kun olette jättäytyneet tällaista koalitiosta pois. Nyt kysyn tämän seurakunnan edessä: oletteko ajatellut harkita vielä tätä päätöstä uudestaan?

Toinen kysymykseni liittyy laajemmin kehitysyhteistyöhön. Palaatte juuri YK:n yleiskokouksesta, ja olette siellä edustanut Suomea. Itse pelkään, että se, että kehitysyhteistyötä rahastetaan näin paljon, rajoitetaan näin paljon ja vähennetään näin paljon, vähentää mahdollisuuksiamme tässä YK:n turvaneuvoston kampanjassa. Mikä on oma tulkintanne, ja mikä on se palaute, jonka itse olette saanut tästä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

13.18 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikan paradigma on vahvassa muutoksessa, ja geopoliittinen tilanne on tällä hetkellä monessa suhteessa erittäin herkkä. Mutta juuri tällaisina aikoina on erityisen tärkeää, että Suomen ulkopoliittinen johto ja hallitus toimivat yhdenmukaisesti noudattaen Suomen omaa ulkopoliittista linjaa ja että se signaali myös ulospäin on yhtenäinen. Kielämättä tämä viime viikkojen erimielisyys myös hallituksen sisällä on herättänyt suurta huolta Suomessa, mutta arvaan, että myös Suomen ulkopuolella. Oletteko te, ministeri Tavio, sitoutunut omassa työssänne noudattamaan Suomen hallituksen ulkopoliittista linjaa,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

johon kuuluu sukupuolten tasa-arvon edistäminen, mukaan lukien sukupuolten moninaisuus ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien vahvistaminen? [Jani Mäkelä: Ei siellä ohjelmassa niin lue! — Kimmo Kiljunen: Kehityspoliittisessa selonteossa lukee!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

13.19 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kunnioitettu puhemies! Edustaja Kaikkonen totesi hienosti tässä, kuten aiemminkin on todettu, että Suomella voi olla vain yksi ulkopolitiikan linja. Itse koen asian niin, että kun asioista keskustellaan, niin se yhteinen ulkopolitiikan linja myöskin vahvistuu ja Suomi tulee yhä vahvempaan ulos näiden keskusteluitten jälkeen. [Sofia Vikman: Linja on kuvattu selonteossa!] Nyt sitten, kun katsotaan tätä budjettia, täällähän on leikkauksia myöskin ulkoasiainhallinnon toimintamenoissa, mutta sitten myöskin kehitysyhteistyössä niitä leikkauksia on 94,5 miljoonaa. Mutta sitten taas toisaalta tehdään lisäyksiä kymmenen miljoonaa kansalaistoimijoitten kehitysyhteistyöpanostuksiin, ja päästään 97 miljoonaan ensi vuonna. Voitteko kuvata, mitä näillä kenties voidaan saavuttaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

13.20 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä useassa kysymyksessä on käsitelty tätä Suomen ulkopolitiikan johdonmukaisuutta. Kun katsotaan kehityspolitiikan ja ulkopolitiikan suhdetta, niin siinä kokonaisuudessaan on kysymyksen varaa, että onko se johdonmukaista, että Suomi ja esimerkiksi presidentti Stubb ovat painottaneet tämän globaalin etelän huomioon ottamista meidän linjauksissamme ja samaan aikaan kuitenkin nämä kehitysyhteistyöhön tehtävät leikkaukset ovat isoja, yli viidenneksen vaalikauden alusta. Varmasti laajasti hyväksytään tämä Ukrainalle kohdentuva erityistuki, mutta kun samaan aikaan sitten esimerkiksi ei seurata lainkaan sitä, mitä tapahtuu vähiten kehittyneiden maiden, LDC-maiden, tuelle, niin siihen tulee selvä ristiriita. Kysynkin: käsitelläänkö hallituksessa riittävästi, TP-UTVAssa ja muutenkin, kollektiivisesti sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjoja että kehityspolitiikan suhdetta ulkopolitiikkaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaleva.

13.21 **Atte Kaleva kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ukrainaan esitetään tukea 47,3 miljoonaa euroa. Se on 14 ja puoli miljoonaa enemmän kuin tänä kuluvana vuonna, ja vaikka taloustilanne on vaikea, tämä on täysin oikea paikka kohdentaa rahoja. Kiitoksia tästä hallitukselle, ja kiitoksia, ministeri Tavio, tästä Ukrainan tuen lisäämisestä.

Kysymykseni koskee edustustoverkostoa: Tällä hetkellä meillä ei ole esimerkiksi Bangladeshissa minkäänlaista edustusta. Kuitenkin meillä on Suomessa paljon bangladeshilaisista väkeä, jotka ovat tulleet tänne ja käytännössä kaikki ovat töissä tai opiskelemasa, ja olisi tulijoita lisääkin, mutta he joutuvat käymään tämän haastattelun New Delhissä, mikä on tietysti ongelmallista. Bangladesh ei nyt ole meidän painopistemaita, mutta olisi ko mahdollista, että jonkunäköinen edustusto — ei suurlähetystä suoraan, mutta jonkunäköinen edustusto — avattaisiin Dhakaan, jossa nämä henkilöt voisivat käydä sen haas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

tattelun tekemässä, jotta luvitusprosessi nopeutuisi ja helpottuisi heidän osaltaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

13.22 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkopoliitikassa yhtenäisyys on Suomen vahvuus, ja valitettavasti, edustaja Vikman, vaikka te kuinka monta kertaa toistatte, että täällä on yhtenäinen linja, niin siltä nyt ei vaan hallituksen toiminta valitettavasti näytä. Ministerit kiistelevät julkisuudessa ulkopoliittisista kysymyksistä keskenään, ja sen lisäksi linja tässä edustaja Tavion kysymyksessä on näyttäytynyt vähintäänkin kiusallisena, sanoisin ehkä jopa vakavana. Ulkopoliitikassa kun ei voi olla kovin monta linjaa, niin nämä asiat on sovittava etukäteen ja puhuttava etukäteen. Nyt ei näytä hallituksessa tieto kulkevan.

Kaikki Ukrainaa koskevat päätökset nähdään myös maan rajojen ulkopuolella, ja kyllä tuo itänaapuri osaa Moskovassa käyttää propagandakoneistonsa täysimääräisesti hyödykseen tällaisissa kysymyksissä. Kysyn teiltä, ministeri Tavio: mitä te aiotte tehdä, että tästä tilanteesta päästään nyt eteenpäin ja luottamus tähän säilyy ja jatkuu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

13.24 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuri yhteinen linja on se, että Suomi tukee Ukrainaa, mikä näkyy myös tässä käsiteltävässä budjetissa, mutta toivon, että te, ministeri Tavio, ette tämän painostuksen edessä taivu. Olette toiminut aivan oikein, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] asiaan paneutuen, huolellisen harkinnan pohjalta, toimivaltanne puitteissa, ja luulen, että tässä salissa ei ymmärretä sitä, että sateenkaari-ideologian vieminen kansainvälisellä liittoumalla Ukrainaan on sielläkin kansaa jakavaa ja saattaa antaa myös Venäjän vaikuttamiselle jalansijaa esimerkiksi ortodoksikristittyjen keskuudessa, [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] jotka vastustavat vaikkapa samaa sukupuolta olevien avioliittoa.

Ukrainan perustuslaki tällä hetkellä määrittelee avioliiton miehen ja naisen väliseksi, ja mielipidemittausten mukaan suuri osa ukrainalaisista vastustaa tällaisia sateenkaari-ideologian woke-hankkeita, joten mielestäni olette tehnyt aivan oikean linjauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä on valiokunnan jäsen, edustaja Niemi.

13.25 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri Tavio, mielestäni olette tuolla maailmalla tehnyt todella hyvää työtä Suomen edestä ja Suomen hyväksi. Jos joku pieni asia täällä nyt nousee näin valtavasti esille, en halua siihen kauheasti kiinnittää huomiota.

Kiinnitän enemmän huomiota huoltovarmuuteen: Vaikka nyt käytännössä Itämeri tänä päivänä on niin sanottu Naton sisämeri, meidän tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että myös Venäjä pystyy siellä vaikuttamaan. Pystyttekö millään tavalla vaikuttamaan esimerkiksi Naton DCA-sopimukseen Ruotsin ja Norjan kanssa niin, että saisimme pohjoiset maantie- ja rautatieyhteydet Narvikiin taikka Tromssaan, koska siellä meri on ympäri vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

den auki, ja se voi olla se elämänlanka, mitä me tulemme tarvitsemaan tiukkoina aikoina? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard.

13.26 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainalaiset tarvitsevat jälleenrakennukseen aivan kaikkia — miehiä, naisia, vähemmistöihin kuuluvia. Kriisin keskellä ei ole kerta kaikkiaan varaa jaotella ihmisiä heihin ja meihin. Lisäksi on selvää, että vähemmistöön kuuluvat ja naiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa sodan keskellä. Pidän täysin käsittämättömänä ajatuksena, että Suomi jättäytyi pois tällaisesta liittoumasta sen takia, että osalla hallituspuolueista ei ole halua auttaa vähemmistöihin kuuluvia sodan keskellä. [Päivi Räsänen: Pelaatte Venäjän pussiin! — Välihuutoja] Ja itse asiassa tämä Tavion päätös, joka on Suomen linjan vastainen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!] on sellainen, että Venäjällä on valitettavasti osattu ottaa kaikki ilo irti kyseisestä päätöksestä.

Ajattelen niin, että Suomen ulkopoliittikan pitäisi kaikissa tilanteissa nojata tähän laajalla yhteistyöllä sovittuun linjaan, kuten ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, toivon todella, että hallitus korjaa kurssiaan tässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz.

13.27 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Honkasalo, te olettekin tässä salissa aivan oikea ihminen peräänkuuluttamaan ulkopoliittista konsensusta. Sitten korostatte aivan oikein — ja nyt ei ole ironiasta kyse — lasten, tyttöjen, naisten ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!] Korostattehan te tätä myös Palestiina-aktivismissanne, [Veronika Honkasalo: Totta kai!] sillä Israel on koko Lähi-idässä ainoa maa, joka näitä oikeuksia kunnioittaa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Sitten, edustaja Tuppurainen, en tiennyt enkä tiedä vielä, mitä TP-UTVAssa tuliaan päättämään — halusin ehkä luoda sinne vähän paineita — mutta varsinainen viestini oli, että lopputulos sieltä on se, että Suomen linja, joka näkyy selonteossa ja muualla, pitää tässäkin asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkasalo.

13.28 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demokratioihin kuuluu se, että vaikeista ja sensitiivisistäkin aiheista voidaan käydä kriittistä keskustelua. [Jani Mäkelä: Teidän mielestännehan ei voinut!] Tätä linjaa olen itse pyrkinyt täällä myös peräänkuuluttamaan, ja te, edustaja Zyskiewicz, olette tullut minua siitä myös henkilökohtaisesti tässä salissa kiittämään. Mutta jos istuu hallituksessa, niin noudattaa tietenkin sitä ulkopoliittista linjaa, johon koko hallitus on monella eri tasolla sitoutunut ja johon myös Suomi perinteisesti ja pitkään on sitoutunut — ja sehän on aivan eri asia. Ja mitä tulee seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen aseman vahvistamiseen, niin totta kai se koskee ihan kaikkea sitä työtä, mitä Suomen ulkopuolella Suomen kehitysyhteistyössä tehdään ja ulkopoliitikassa tehdään, ja minusta on hyvin hatara argumentti vedota siihen, etteivätkö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

ne samat periaatteet myös koskisi sitä työtä, jota esimerkiksi palestiinalaishallinnon kanssa tehdään. [Ben Zyskowicz: Mites työ on kantanut hedelmää siellä Hamasin piirissä?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindtman.

13.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopolitiikassa on ollut kristallinkirkas linja, että Ukrainaa tuetaan laajasti, ja samalla myös se, että tyttöjen, naisten ja vähemmistöjen oikeuksia puolustetaan. Nyt näihin molempiin on tullut rikkouma, jonka te olette päätöksellänne tehnyt, ministeri Tavio. [Oikealta: Ei ole! — Vasemmalta: Kyllä on!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz täällä totesi, että ulkopolitiikan linja on selvä ja että TP-UTVasta varmasti tulee ulos se, että ulkopolitiikan linja pitää tässäkin asiassa. Saimme juuri muutama sekunti sitten tekstiviestin: Te olette kertonut Helsingin Sanomille, että te ette aio tätä päätöstänne pyörtää. [Jani Mäkelä: Eikö se ollut selvä jo valmiiksi?] Sen lisäksi toteatte, että tämä teidän päätöksenne olla menemättä mukaan tähän liittoumaan on hallituksen linjan mukainen. [Kimmo Kiljunen: Miten se voi olla mahdollista?] Tämä on täysin päinvastoin kuin pääministeri tässä salissa tiistaina sanoi. Hän sanoi, että hallituksen linjan mukaista olisi ollut mennä tähän liittoumaan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa ministeri, tämä linjaristiriita hallituksen sisällä vain syvenee. Mikäli TP-UTVA katsoo, että Suomen linjan pitää olla tässä kirkas ja pitää olla mukana, [Puhemies: Aika!] oletteko valmis silloin pyörtämään päätöksenne?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutin mittaisia. — Edustaja Eerola.

13.31 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tässä nyt tulee aivan turhaa ja liioiteltua kritiikkiä ministeri Taviolle. Ei Ukraina kaipaa syyllisiä, vaan Lahtista ja konekivääriä.

Tästä talousarviosta voi jokainen katsoa, ihan niin kuin äsken kuultiin, että Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyötuen saaja, ja erityisesti sotilaallista apua Suomi antaa paljon. Ja kun puhutaan siitä, ketkä ovat haavoittuvaisimmassa asemassa siellä Ukrainassa, niin kyllä ne ovat itse asiassa suunnilleen itseni ikäiset miehet, jotka konkreettisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa siellä ovat. Se, että jollain yksittäisellä sektorilla ei nyt ehkä olla mukana — niitä sektoreitakin on vaikka kuinka paljon — ei poista sitä tosiasiaa, että Ukrainaa tuetaan, ja se tosiaan on suurin tuen saaja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

13.32 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Tavio, olette julkisuudessa perustellut päätöstänne jättäytyä tästä jälleenrakennusliittoutumasta sillä, että erilaisia aloitteita on paljon, niin kuin onkin, ja olette myös todennut, että on pakko priorisoida, mikä sekin on aivan totta. Mutta kysyisin teiltä: Näettekö joitakin tekijöitä, joiden avulla voitaisiin palata tähän liittoutuman jäsenyyteen? Onko tässä esimerkiksi määrärahoista kyse? Jos on kyse määrärahoista, niin jos eduskunnassa päätetään osoittaa määrärahoja tähän liittoutumaan osallistumiseen, auttaisiko se tähän liittoutuman jäsenyyden ratkaisemiseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Edustaja Räsänen kuvasi, että tässä jälleenrakennusliittoutumassa olisi kyse sateenkaari-ideologian viemisestä Ukrainaan. Liittoutuma on siis Ukrainan omasta aloitteesta syntynyt, ja olemme yleensä lähteneet siitä, että olemme Ukrainan tukena ja kuuntelemme Ukrainan toiveita. Ja kun edustaja Räsänen jotenkin onnistui kytkemään tähän keskusteluun avioliitto-oikeuden, niin kun puhutaan Ukrainan jälleenrakennuksen tasa-arvoliittoutumasta, niin sillä ei ole mitään tekemistä Ukrainan avioliittolainsäädännön kanssa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän nyt valiokunnan puheenjohtajistolle puheenvuorot. Sen jälkeen ministeri voi vastata ja voi käyttää sitä kesken jäänyttä puheenvuoroaan vielä tässä yhteydessä. — Elikkä varapuheenjohtaja Vikman ensiksi, ja sitten puheenjohtaja Kiljunen.

13.33 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselta on hiljattain saatu ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä kauppaa ja kehitystä koskeva selonteko tänne eduskuntaan, ja ne linjaavat selvästi, että Suomi edistää järjestelmällisesti ja määrätietoisesti naisten ja tyttöjen oikeuksia. Toisaalta Suomi myös jatkaa pitkän aikavälin ihmisoikeuspoliittista linjaansa muun muassa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien edistämiseksi ja puolustamiseksi, [Vasemmalta: Teoissa, millä tavalla?] eli uskon, että ministeri myös omassa puheenvuorossaan vahvistaa, että koko hallitus on näihin selontekojen linjauksiin yhteisesti sitoutunut.

Mitä tulee tähän yksittäiseen, sinänsä tärkeään kehityspolitiikan piirissä olevaan päätökseen, joka oli ministeri Tavion päättäväisessä, niin meillä on nyt tieto, että sen käsittely TP-UTVAssa on vasta edessä. [Puhemies koputtaa] Toivon, että siihen annetaan hallitukselle työrauha ja malttia ja odotetaan se käsittely.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

13.34 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vielä oikeastaan suuntaan sen saman vetoomuksen kuin äsken: Kuten näette, ministeri Tavio, tässä on nyt syntynyt tämmöinen hyvin erikoinen tilanne, että me emme ymmärrä, mikä on Suomen hallituksen linja, kun siinä on erilaisia linjanvetoja, jotka me kuulemme tässä samassa salissa eri ministereiltä. Tämähän avittaisi suuresti, jos te pikkuisen vielä harkitsisitte tätä omaa päätöstänne, niin sillä pääsisimme aloittamaan puhtaalta pöydältä.

Tässä on tämä viitekehys hyvin erikoinen: ne maat, jotka ovat tähän allianssiin tulleet mukaan, ovat Pohjoismaat, Yhdysvallat, Saksa, Iso-Britannia ja Viro — tämä on ihan se viiteryhmä, jossa me liikumme näissä. Tämä on Ukrainan ja YK:n naisjärjestön toimesta kokoon kutsuttu. Nyt näyttää pahalta, että Suomi ei ole siinä mukana. Olemalla siinä mukana vahvistamme sitä linjaa, missä Ukraina haluaa olla näissä nais- ja tasa-arvokysymyksissä — se ei ole Venäjän linja, arvoisa edustaja Räsänen. Venäjän Izvestijassa nimenomaan lukee päinvastoin tällä hetkellä. [Puhemies koputtaa] Näyttää, että edustaja Tavion linja vastaa sitä heidän näkemystään, [Puhemies koputtaa] jossa nimenomaan nämä seksuaalivähemmistöjen järjestöt on lueteltu äärijärjestöiksi ja ne on kielletty maassa. [Puhemies: Aika!] Tämä on se lähtökohta, mikä on Venäjän linja. Jos tästä on kyse, Ukraina haluaa olla samassa linjassa kuin me.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Tavio, viisi minuuttia vastauksia, ja myöskin sitä puhetta voi jatkaa.

13.36 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa rouva puhemies! Toivoisin, ettei täällä ketään ainakaan tarvitsisi muistuttaa siitä, että Ukrainassa on sota. Ukrainan kansa sotii yhtenäisenä hyökkääjää vastaan, ja siellä rintamalla ovat kaikki, ja Ukraina tarvitsee meidän kaiken tukemme yhtenäisesti. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Suomi on Ukrainan suurimpia tukijoita. Itse asiassa kun lasketaan kaikkien hallinnonalojen tuki yhteen, niin Suomi on kokoonsa suhteutettuna Ukrainan viidenneksi suurin tukijamaa maailmassa — näin Kiel-instituutti. En ymmärrä, miksi oppositio yrittää keikuttaa venettä [Pia Lohikoski: Tehän sitä keikutatte!] ja miksi te signaloitte, että tuessamme olisi jotain moitittavaa. [Välihuutoja vasemmalta] Ei ole. Me tuemme Ukrainan kotirintamassa heikoimpia. Me tuemme Ukrainaa ennen kaikkea aseavulla, kuten tiedätte, hyvä oppositio. Me tuemme Ukrainan kotirintamassa heikoimpia: naisia, lapsia, vanhuksia, vammaisia. Me olemme vahvasti mukana jälleenrakentamisessa. Voitteko kuvitella, että olen saanut opposition kannattajilta viestiryöpyn sähköpostiini siitä, miksi Suomi ei enää tue Ukrainaa? [Aino-Kaisa Pekonen: Miksi te ette tue?] — Justhan minä kerroin, miten me tuemme. — Meillä on oma kansallinen jälleenrakentamisohjelma, ja koko EU tekee jälleenrakentamista yhdessä. Koko EU:lta on tulossa meidän iso jälleenrakentamispaketti, mikä saatiin etenemään.

SDP on tehnyt tästä elämää suuremman kysymyksen, [Veronika Honkasalo: Ei ole! Ministeri itse on!] kuten edustaja Tuppurainen tuossa sanoi. Te viette tätä otsikoihin kamalasti, senkin uhalla, että Venäjän propaganda siihen kyllä tarttuu, mitä te viestitte. [Veronika Honkasalo: Onko tasavallan presidentti väärässä? — Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Suomi ei ole liittynyt tähän allianssiin, jonka nimi on Alliance for Gender-Responsive and Inclusive Recovery in Ukraine, koska emme automaattisesti lähde mukaan kaikkiin aloitteisiin. Teiltä unohtuu jatkuvasti mainita, että suurin osa EU-maista ei ole tässä mukana — tässä on yhdeksän maata, eli kaksi kolmasosaa EU:sta ei ole mukana.

Meillä on hallitusohjelmassa kehitysyhteistyön painopisteeksi määritelty naiset ja tytöt, koulutus ja ilmasto, ja meillä on aina ihmisoikeusperusteinen ulkopolitiikka, kuten on todettu. Kyse on sinänsä painopistevalinnasta, koska hallitusohjelmassa on painopisteet määritelty. Resurssimme ovat rajalliset. Ukrainan tukemisessa korostuu humanitaarinen tuki, Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin Ukraina-toimintojen pääomittaminen ja yksityisen sektorin tuki, joka vauhdittaa jälleenrakentamista. Suomi panostaa Ukrainan kouluihin ja koulutukseen — itse asiassa tarkoituksena olisi rakentaa koulu Ukrainaan. Tukemme on siis monipuolista ja vaikuttavaa.

Kävin huhtikuussa Kiovassa. Päivän aikana oli neljä ilmahälytystä. Vietin paljon aikaa pommisuojoissa ukrainalaisten kanssa, ja jatkoimme siis niiden hälytysten aikaankin siellä pommisuojoissa keskustelua siitä, mitä he tarvitsevat. Kuuntelemme sitä tietysti herkällä korvalla, se on selvää, ja he ovat pyytäneet muun muassa tukea talven yli selviytymiseen energiasektorille ja humanitääristä tukea, ja niitä annetaan. Hiljattain sain siitä muuten kiitoksen Ukrainan suurlähettiläältä Suomessa.

Meillä on myös ympäristöturvallisuussektorilla rauhanaloitteessa kanssapuheenjohtajuus, ja sille on annettu lisää rahallista tukea. Myös digitalisaation ja 5G-verkkojen rakentaminen Ukrainaan on ollut puheena paljon, koska siinä Suomella on paljon annettavaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Edustaja Haavisto ja muut kyselivät, mikä tähän allianssiin liittymisen tilanne olisi. Todella pitää paikkansa, että olen Helsingin Sanomille vastannut, että minusta päätös jättäytyä sen ulkopuolelle on ihan perusteltu, mutta tätähän nyt halutaan jankata ja soutaa ja huovata, [Välihuutoja vasemmistoliiton ryhmästä] ihan niin kuin tämä olisi se Ukrainan kohdalonkysymys, mitä se ei ole. Siksi teitä ehkä kiinnostaa tietää, että on ollut päätöksentekohetkellä varsin epäselvää, mihin konkreettisiin toimiin aloite johtaisi, ja ulkoministeriön tietojen mukaan ei ole yksityiskohtaista suunnitelmaa vähemmistöjen tukemisesta tämän aloitteen kautta.

Kiitos edustaja Tynkkyselle rakentavasta puheenvuorosta. Kaikki hankkeet, kaikki aloitteet, kaikki katsotaan tapauskohtaisesti. Se on jäänyt itselleni nyt epäselväksi, mitä se sateenkaarirahoitus on, mitä oppositio konkreettisesti peräänkuuluttaa Ukrainaan, mutta kuuntelen tietysti kaikkia ehdotuksia herkällä korvalla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään jälleen debattiin. Muistutan, että meillä on tuohon kello 14:ään aikaa, ja sitä ennen vielä ministeri saa loppupuheenvuoron. — Otetaan sieltä edustaja Kumpula-Natri.

13.42 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Hyvä, että ministeri on usean päivän jälkeen nyt ehkä oikaisemassa tuota Helsingin Sanomien uutista, eli siellä on yksityiskohtainen tarkastelu käynnissä, ja kiitos siitä, koska kyllä se yhtenäinen ulkopolitiikka meille on todella tärkeätä. Yhtenäinen ulkopolitiikka, turvallisuuspolitiikka ja kehitysyhteistyöpolitiikka ovat kaikki osa meidän turvallisuuttakin. Me olemme rajamaa, niin kuin on rajamaa myös Ukraina, jossa raja on ylitetty. Meidän rajaa ei tule täällä ylittää, ja sen takia meidän vankkumaton tuki kaikille ukrainalaisille on tärkeää.

Ja niin kuin asehankinnoissa, niin näissäkin Ukrainan tuki menee parhaiten perille, kun se pyyntö tulee sieltä. Tähän liittoumaan pyyntö on tullut Ukrainalta, ja meidän viitekehysmaat ovat lähteneet siihen mukaan. Hyvä, että hallitus on valmis sitä tarkastelemaan yksityiskohtien tarkistuksessa. Tässä ei ole tarkoitus eritellä ihmisiä, vaan tehdä Ukrainasta EU-kelpoinen, mukaan länsivaltioksi eikä autoritääriseksi valtioksi, jossa vähemmistöjä jahdetaan.

Täällä eduskunnassa on viisi kristillisdemokraattien edustajaa. Meitä on täällä todella paljon, jotka haluamme ottaa tämän vähemmistöasian ihan omaksemme [Puhemies koputtaa] ja sitten katsoa niitä yksityiskohtia, jos, ministeri, tällä pääsette siitä yli.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Autto.

13.43 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tästä puheenvuorosta. — Tosiaan on tärkeää, että Suomella on selkeä linja asioissa, mutta jotta Suomi voi todella vaikuttaa linjansa mukaisesti, tarvitsemme tietysti kumppaneita. Ministeri hyvin kuvasi sitä, että Ukrainan tuessa Kiel-instituutin arvion mukaan olemme tosiaan maailman maiden joukossa viidenneksi suurin ihan absoluuttisestikin mitattuna, mikä on todella merkittävää, mutta jotta pystymme vahvistamaan Ukrainan tukea ja jotta pystymme kansainvälisenä yhteisönä auttamaan esimerkiksi Lähi-itää tilanteen rauhoittumisessa, olisivat todella tärkeitä ne keskeiset viiteryhmät Suomelle, jotka jakavat samat arvot kanssamme — on se sitten Pohjoismaat, on se EU tai on se vaikkapa Nato-liit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

tolaisemme. Ja oikeastaan kysyisin ministeriltä: millä tavoin esimerkiksi EU:n piirissä tul-
laan pyrkimään entistä yhtenäisempään toimintaan näiden kysymysten osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

13.44 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vasem-
mistoliitto on pitänyt koko ajan tärkeänä yksimielistä ja erittäin vahvaa tukea Ukrainalle
tässä salissa. Myös ukrainalaisten naisten ja tyttöjen sekä sukupuoli- ja seksuaalivähem-
mistöjen tukeminen on meille tärkeää. Tasa-arvon edistäminen on Suomen ulkopoliitiikan
pitkän linjan painopiste, mutta, niin kuin tässä salissa on nyt todettu, tämä tilanne on todel-
la epäselvä, ja epäselvänä se näyttää jatkuvan. Minä odotin, että nyt tämän keskustelun ai-
kana me olisimme saaneet ministeriltä vastauksen, tuletteko muuttamaan tätä omaa linja-
ustanne, mutta saimme sen Helsingin Sanomien välityksellä: ette tule.

Mutta nyt me odotamme, että koko hallitus puolustaa Suomen ulkopoliittista linjaa ja
myöskin tasa-arvoa. Me odotamme, että pääministeri Petteri Orpo puolustaa omaa hallitus-
ohjelmaansa, [Oikealta: Näinhän hän on tehnyt!] ja me odotamme, että TP-UTVA käsitte-
lee tämän asian ja että sen jälkeen te, ministeri Tavio, joudutte pyörittämään tämän päätök-
sen. Vetoan koko hallitukseen tämän asian puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

13.45 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me neuvottelimme ul-
ko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa varsin perinpohjaisesti, ja jotenkin huolestuttavalta
kuulostaa tämä, että nyt linjaa vedotaan ainoastaan sinne hallitusohjelmaan, ja haluaisin-
kin kysyä ministeriltä: miten ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa linjaavana ja vaikuttava-
na näette tämän parlamentaarisen selonteon?

Valitettavasti meillä on vain tunti aikaa ja ratkaistavana globaalit haasteet, joita kehitys-
yhteistyörahoituksella ratkotaan, mutta haluan nostaa myös sen tähän keskusteluun: Sinne
tämä hallitus tekee miljardin leikkaukset tämän kauden aikana, [Perussuomalaisten ryh-
mästä: Se on oikein!] ja sen lisäksi meiltä häviää myös resursseja kehitysyhteistyön teki-
jöistä siellä ministeriössä, eli nämä hallinnon leikkaukset osuvat osittain sinne. Kannan täs-
tä suurta huolta. Häviää myös finanssi- ja sijoitusrahoja ja lainarahoitusta ilmatorahoituk-
seen, ja valitettavasti tästä meidän budjettikirjasta me ei nyt pystytä seuraamaan sitä ilmas-
torahoituksen ja biodiversiteettirahoituksen suuruutta ollenkaan, [Puhemies koputtaa] ei
myöskään sitä, mikä kohdistuu kaikista köyhimmille maille, ja toivoisin tätä läpinäkyvyyt-
tä kyllä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen.

13.46 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kritisoitte, mi-
nisteri Tavio, oppositiota tässä, kun nostamme tätä keskusteluun. Haluaisin huomauttaa,
että tässä ovat vähän muutkin kiinnittäneet huomiota toimintaanne: [Vasemmalta: Näin
on!] muun muassa pääministeri Orpo totesi, että toisenlainen ratkaisu olisi ollut hallitusoh-
jelman ja Suomen ulkopoliittisen linjan mukainen, ja myös tasavallan presidentti Stubb on
asiaan puuttunut, mikä on kyllä varsin harvinaista, että presidentti yksittäisen ministerin
toimintaan puuttuu. Ette maininnut maita, mitä tässä on mukana, mutta tässähän on mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

dän läheisimpiä verrokkimaita: siellä on Ruotsi, Norja, Tanska, Viro, Iso-Britannia, Saksa. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Yhdysvallat!] — Yhdysvallat myös. — Me päädyimme teidän päätöksellänne jäämään tästä pois.

Kiinnitin itse omassa puheenvuorossani huomiota myös Lähi-idän-politiikan sekavuuteen. Siitäkin saa erilaisia vastauksia, riippuen keneltä hallituksen ministeriltä kysyy. Ei näin voi jatkaa, ja kun täällä ei toista ulkoministeriön ministeriä, Valtosta, ole, niin annan teille nyt vihjeen: istukaa siellä TP-UTVAssa niin kauan, että Suomelle löytyy yhteinen ulkopoliittikan linja, ja noudattakaa sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä.

13.48 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki tuki ministeri Taviolle työssään myöskin tätä asiatonta ja suorastaan epäisänmaallista hyökkäystä vastaan, joka täällä on tällä hetkellä käynnissä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Höpö höpö! Ohhoh! — Välihuutoja] Te oppositiossa sanotte olevanne Suomen linjan takana. Silti te nakerratte parhaillaan Suomen ulkopoliittista uskottavuutta tällä asiattomalla hyökkäyksellänne. Te sanotte, että Suomella pitää olla yhtenäinen linja. Kuitenkin sosiaalidemokraatit ovat vaatineet Palestiinan tunnustamista välittömästi, ja Suomen linja kuitenkin on kahden valtion malli, jossa se tunnustaminen ei ole automaatio vaan se on osa prosessia. Te itse rikotte Suomen ulkopoliittisen linjan uskottavuutta omilla puheillanne. Lopettakaa tämä.

Kysyn ministeriltä kuitenkin niistä hallitusohjelman hyvistä kirjauksista. Eli kun siellä on kirjattuna, että Suomi ei tukisi kehitysyhteistyössä Venäjälle myönteisiä maita, Venäjän kanssa yhteistyötä tekeviä maita, niin kuinka tämän kirjauksen toteuttaminen on käytännössä edennyt, ja mitä siitä on kerrottavaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

13.49 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt perussuomalaisten tulisi nähdä malka omassa silmässä. Se oli pääministeri Orpo, joka totesi, että päätös olla mukana olisi Suomen linjan mukainen. Se oli tasavallan presidentti Stubb, joka totesi, että olisi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjan mukaista olla mukana. Mutta se oli ministeri Tavio, joka omalla päätöksellään jätti Suomen ulos tästä liittoumasta.

Tässä pelataan kaksilla korteilla: meillä on yhtäältä selonteko, jossa kirjataan nämä hienot arvot, ja toisaalta meillä on Tavion kädet, jotka tekevät toista. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Näin on!] Tämä on vähän niin kuin se rasismin vastainen kampanja, että me puhumme teoin. [Jani Mäkelä: Onko demarit mukana siinä?] Te todella olette teoillanne osoittaneet tyhjäksi ne sanat, joihin selonteossa olette sitoutuneet.

Rouva puhemies! Venäjä sortaa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä. Venäjä ei aja tasa-arvoa. Ukraina taistelee niiden puolesta, ja me olemme olleet horjumatta Ukrainan tukena tässä taistelussa. Ministeri Tavio, tässä teillä olisi tilaisuus näyttää Suomen kansalle, että me tuemme Ukrainaa horjumatta myös silloin, [Puhemies koputtaa] kun yksittäiset asiat saattavat sotia teidän henkilökohtaista arvomaailmaanne vastaan. Voitteko te nousta tässä sille tasolle, [Puhemies koputtaa] mitä valtioneuvoston jäseneltä odotetaan, [Puhemies: Aika!] ja muuttaa tämän päätöksen? Kansakunta siitä kiittäisi. [Kimmo Kiljunen: Valtiomiesmäisyyttä nyt!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

13.50 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuustilanne on todella hankala ja vaarallinen, ja on tietenkin tässä tilanteessa kaikkein tärkeintä tukea Ukrainaa kaikin mahdollisin keinoin, ja niinhän Suomi on tehnyt. Kuten täällä on kuultu, olemme viidenneksi suurin auttaja. Mitä kauemmin sota jatkuu, sitä enemmän tukea tarvitaan myös kansan parissa selviytymiskyvyn ja resilienssin vahvistamiseen, ja tähän on meidän tulevan Etyj-puheenjohtajuuskauden ytimessä myöskin.

Arvoisa ministeri Tavio, teidän tontillenne kuuluu myös ulkomaankauppa, ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut myöskin sen, että kun aiemmin olemme käyneet kauppaa Venäjän kanssa, niin nyt emme sitä enää käy ja meidän täytyy löytää korvaavia markkinoita muualta. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: mitä muita vientikohteita, uusia markkinoita ja uusia avauksia teidän kaudellanne on tehty, jotta saisimme vientimarkkinoita lisää ja kauppaa Suomelle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska.

13.51 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni olisi asiallista, että perussuomalaiset pyytäisivät anteeksi sitä, että syyttävät meitä epäisänmaallisiksi, jos me kritisoimme hallitusta heidän epäselvästä ulkopoliittisesta linjastaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä, juuri näin!] Mielestäni tämä sali on se paikka, jossa tätä keskustelua voidaan käydä avoimesti, ja oppositio nostaa esiin ne ongelmat ja ristiriidat, joita teidän toiminnastanne nyt tulee.

Se, mikä on tärkeintä, olisi se, että hallituksella olisi yksi yhtenäinen ulkopolitiikan linja. Kekkosta lainatakseni: ”Jos jokin asia pitää olla rempallaan, ulko- tai sisäpolitiikka, niin olkoon se sitten sisäpolitiikka.” Mutta tällä hetkellä meillä on sekaisin sekä ulko- että sisäpolitiikka. Meillä on perinteisesti nojaututtu vahvaan presidentti-instituutioon, ja niin on nytkin, kun tasavallan presidentti ilmoitti, miten asiat pitäisi hoitaa. Miten voi olla niin, että yksi hallituspuolue edelleen vetää omaa linjaansa, kun muu hallitus ja tasavallan presidentti ovat omalla linjallaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

13.52 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ja Suomen hallituksen ulkopoliittisesta linjasta on viime päivinä välittynyt poikkeuksellisen sekava kuva, ja siinä keskiössä on muun muassa tämä teidän päätöksenne, ja me toivoimme, että tänään me saisimme tähän selvyyttä ja selkoa. Valitettavasti tämä tilanne on vain syventynyt. Te sanotte mediassa, että te ette aio perua tätä päätöstä. Te sanotte, että päätös jättyttyä ulkopuolelle, toisin kuin monet meidän verrokkimaista, on hallituksen linjan mukainen.

Presidentti totesi YK:ssa, että Suomen ulkopoliittikka perustuu arvoihin, joihin myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen puolustaminen kuuluu. Pääministeri totesi, että Suomen linjan mukaista olisi mennä tähän, ja te olette tästä eri mieltä. Ja kun me tämän perään kysymme, niin mitä te teette? Täällä perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja syyttää epäisänmaallisuudesta. [Mika Kari: Hävytöntä!] Tämä on törkeä väite, [Puhemies koput-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

taa] ja ilmeisesti kokoomuslaiset aikovat [Puhemies: Aika!] hiljaa vierestä seurata tätä. Oletteko valmis muuttamaan tätä päätöstä, [Puhemies: Aika!] jos TP-UTVA niin katsoo?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen siirrymme varsinaiseen puhujalistaan. Nämä kolme henkilöä ovat Haavisto, Sammallahhti ja puheenjohtaja Kiljunen. — Sammallahhti.

13.54 Tere Sammallahhti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Nythän on kriisiaika, niin kuin me kaikki tiedetään. Ukraina on Venäjän hyökkäyksen kohteena, Suomi on taloudellisessa kriisissä, ja meidän resurssit ovat varsin vähissä, joten täytyy priorisoida. Maailma on täynnä aloitteita ja koalitioita, ja kaikissa niissä Suomi ei voi olla mukana, varsinkaan päällekkäisissä sellaisissa. Suomi tukee Orpon hallituksen johdolla Ukrainaa valtavilla rahasummilla. Jo olemassa olevien mekanismien mukana kulkevat myös hallituksen ja suomalaisten arvot, mukaan lukien tavoite edistää naisten ja vähemmistöjen asemaa. Kiitän hallitusta ja ministeri Taviota kyvystä ja rohkeudesta priorisoida toimintoja kriisien keskellä.

Todettakoon lopuksi, jos se nyt jollekulle vielä on epäselvää, että oppositio yrittää tehdä tästä asiasta härkäsen vain peitelläkseen kyvyttömyyttään ja asiaosaamisen puutettaan niissä substanssiasioissa, jotka ovat aidosti Suomelle tärkeitä. Sen tämä viikko on näyttänyt mainiosti. [Välihuutoja vasemmalta — Antti Kaikkonen: Koskeeko sama pääministeriä ja presidenttiä? — Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto.

13.55 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitos siitä, ministeri Tavio, että muistutitte siitä tuen laajuudesta, joka meiltä kohdistuu Ukrainaan, se on tärkeää. Siitä ei ole eriävää käsitystä tässä salissa. Kaikki ovat sen laajan Ukraina-tuen takana.

Sitten täällä on kysytty, onko näillä epävirallisilla koalitioilla merkitystä, ja niitä on vähän vähäteltykin tässä. Voin omasta ulkoministerikaudesta ja kehitysyhteistyöministerikaudesta sanoa, että ne ovat erittäin tärkeitä silloin kun koetetaan näitä painopisteitä miettiä avussa ja silloin kun avun tarvitsija, tässä tapauksessa Ukraina, haluaa joitakin teemoja nostaa esiin, tässä tapauksessa tasa-arvo- ja naiskysymykset. Se, miksi se haluaa nostaa ne esiin, on se, että Ukrainalla hämmöttää EU-jäsenyys ja se tietää, että lainsäädäntöä ja käytänteitä on uusittava tasa-arvon suuntaan, jotta se EU-polku olisi mahdollisimman sileä heillä. Me voisimme siinä omalla kokemuksellamme auttaa, ja siksi meidän kannattaisi tässä olla mukana.

Minusta edustaja Tynkkynen teki hyvän tarjouksen, että jos jollakin tavalla eduskunta voi tässä auttaa, jos kysymys on määrärahoista ja resursseista, niin olemme valmiita auttamaan. Tämä periaate on tärkeä, että autamme Ukrainaa sen EU-tiellä myöskin tasa-arvo-kysymyksissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä valiokunnan puheenjohtaja, minuutti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

13.56 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin arvostan teitä, puhemies, siitä, että olette sallinut tämän keskustelun näinkin monipolvisena, johon tuen siitä, että meillä ei ole myöskään ulkoministeriä tässä paikalla, jolloin me joudumme keskustelemaan tästä laajemmasta linjasta.

Arvoisa ministeri Tavio, minä tulin tähän saliin sellaisella tunteella, että meidän on erittäin tähdellistä ja tarpeellista pyrkiä sovitteluun keskenämme nämä erilaiset kannat ja pyrkisimme löytämään yhteisymmärrystä, sitä kuuluisaa konsensusta, jolla me voimme esiintyä yhdellä äänellä myöskin kansainvälisesti. Aidosti toivoin tätä. Minun täytyy sanoa, että olen vain pettynyt, kun näen tämän keskustelun tilan. Joku voisi puhua jääräpäisyydestä tai jostakin muusta, arvovaltaongelmista tai kasvojen menetyksestä, mutta minä en halua näihin mennä ollenkaan, vaan että puhuttaisiin siitä, miten löytäisimme tässä yhteisymmärryksen.

Meillä oppositiolla on valmius tähän yhteistyöhön. Kunnioitamme niitä arvoja, joihin olemme ankkuroineet Suomen esiintymisen myöskin ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja kehityspolitiikan arvopoliittisessa realismissa. Minä olin järkyttynyt tästä, kun täällä tuli tämä, [Puhemies koputtaa] että meillä puhutaan niin, että joku korostaa omaa isänmaallisuutta sillä, [Puhemies: Aika!] että leimaa toisten isänmaallisuuden. [Puhemies koputtaa] Siitä teidän isänmaallisuudestanne menee koko pohja pois.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten ministeri Tavio, enintään kolme minuuttia.

13.58 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Arvoisa rouva puhemies! Niin, sinänsä itsekin olen tottunut, että ulkopoliittisissa keskusteluissa ollaan maltillisia ja konsensushakuisia. Ehkä sen takia olenkin ollut yllättynyt siitä, että vaikka tämä päätös on ollut esillä kesäkuussa ja se on julkinen tieto, ei oppositiosta ole yksikään teistä lähestynyt minua ja pyytänyt, että jotenkin peruttaisiin tätä päätöstä tai katsottaisiin jotain tilalle. Ei mitään keskustelua siitä. Te olette suoraan vain julkisuuden kautta käyneet kimppuun ja kyseenalaistaneet ja vetäneet mutkat suoriksi väittämällä, että nyt koko ulkopoliittinen linja muuttuu. [Veronika Honkasalo: Ei tämä ole ensimmäinen kerta!] Ei siitä ole kyse.

Suomen tasa-arvotyö on kehityspolitiikassa hyvin läpiluotaavaa. Tasa-arvotyö Ukrainassa on todella kattavaa. Mainitsen tässä muutamia esimerkkejä, miten Suomi huomioi naisten ja tyttöjen oikeudet kehitysyhteistyössä Ukrainassa:

Tuemme Euroopan neuvoston Ukraina-toimintaohjelmaa neljällä miljoonalla. Suomen tuen painopisteenä on sukupuolten tasa-arvo.

Tuemme konfliktiin liittyvän seksuaalisen väkivallan uhreja osana Partnership Fund for a Resilient Ukrainea 4,3 miljoonalla eurolla.

Myös kansalaisjärjestöjen kautta pyritään muun muassa mahdollistamaan uhrien ja heidän läheistensä pääsy tukitoimien piiriin sekä koulutetaan terveydenhuollon ammattilaisia ja sosiaalityöntekijöitä tukemaan seksuaalisen väkivallan uhreja psyykkisistä ja lääketieteellisistä traumoista toipumiseen.

Kaikessa Suomen humanitäärisessä tuessa myös Ukrainassa huomioidaan haavoittuvimmassa asemassa olevien auttaminen. Tuemme YK:n OCHAa, humanitääristen asioiden koordinoitijärjestöä, sen tekemässä työssä, jossa otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvo ja pyritään edistämään sen valtavirtaistamista. OCHA tukee myös naiskansalaisjärjestöjen työtä. Suomen humanitäärisestä tuesta on kanavoitu UNFPAn kautta kaksi miljoonaa euroa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

naa euroa humanitäärisen toimintaan Ukrainassa, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn ja uhrien tukemiseen.

Ukrainan jälleenrakennusvaiheessa on prioriteettina huolehtia, että naisten ja tyttöjen oikeudet ja asema otetaan kaikessa huomioon läpileikkaavasti.

Suomen Kiovan-edustuston tämän vuoden rahoitusmyönnöistä paikallisten kansalaisjärjestöjen toimintaan kaksi kolmasosaa keskittyi naisten ja tyttöjen tukemiseen.

Jos tasa-arvotyöstä puhutaan myös laajemmassa kontekstissa, niin kuin edustaja Hopsu nosti esiin — ja edustaja Hopsu on kunniakkaasti toiminut näiden seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien puolesta eduskunnassa, olen pannut sen usein merkille — niin teitä saattaa kiinnostaa, että Suomi tukee nyt UN Womenia enemmän kuin aiemman hallituksen aikana. [Puhemies koputtaa] Itse asiassa nyt kun YK:ssa tapasin pääjohtaja Sima Bahousin, sain kiitokset, koska meidän tukemme on korkeammalla tasolla. Se on ollut viimeksi tällä tasolla vuonna 2014.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia ministerille. — Nyt siirytään sitten varsinaiseen puhujalistaan. — Siellä ensimmäisenä on edustaja Kaikkonen. Olkaa hyvä.

14.01 Antti Kaikkonen kesk: Arvoisa puhemies! Ehkä ministeri Taviolle totean vielä, että tämä Ukrainan kysymys ei ole ainoa asia, mikä tässä viime päivinä ja viikkoina on tätä sekavuutta aiheuttanut. Tässä on myös tämä hallituksen Lähi-idän politiikan linja, jossa osa hallituspuolueista on aika näyttävästi kritisoinut ja irtisanoutunut Suomen äänestyspäätöksestä YK:ssa. Pitäisin tärkeänä, että hallitus ennen näitä ratkaisuja sopii toimintalinjastaan, eikä niin, että jälkikäteen näitä sotkuja sitten selvitetään. Tämä on se, mitä keskusta tässä peräänkuuluttaa. Kun yhteinen linja syntyy, niin sitä on helpompi sitten oppositiotakin tukea.

Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuus- ja toimintaympäristössä on tapahtunut perustavanlaatuisen muutos, jonka ennakoidaan olevan pitkäkestoinen. Synkkä sota Ukrainassa jatkuu, eikä loppua valitettavasti näy. Suomi on vastannut tilanteessa syntyneeseen olosuhteeseen päättäväisesti. Suomen turvallisuus rakentuu vahvasta kansallisesta puolustuksesta osana liittokunnan yhteistä puolustusta ja pelotetta, EU:n jäsenyydestä ja syventyvistä puolustusyhteistyöstä liittolaistemme kanssa. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tämä arvopohja on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkää linjaa ja periaatteita, jotka on kirjattu myös ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon. Suomella voi olla vain yksi ulkopoliittikka, myös silloin kun kyse on Ukrainan tukemisesta ja ihmisoikeuksista.

Tällä viikolla maailman johtajat ovat kokoontuneet YK:n yleiskokousviikolla. Suomen tavoitteena on vaikuttaa aktiivisesti ja aloitteellisesti YK:ssa. Suomi tavoittelee YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvaa jäsenyyttä kaudelle 2029—2030. Tästäkin syystä Suomen ulkopoliitiikan linjan on oltava selkeä niin kotimaassa kuin maailmalla.

YK:lla ja sen erityisjärjestöillä on keskeinen rooli rauhan, kehityksen ja ihmisoikeuksien edistämisessä. Maailmanjärjestö tarvitsee riittävät resurssit tehtävänsä suorittamiseksi.

Jos täällä olisi ollut vielä ulkopoliitikasta vastaavia ministereitä paikalla, niin olisin vähän tiedustellut YK-viikon kuulumisia, miten Suomen avauksiin siellä on suhtauduttu, miten suhtaudutaan Suomen YK-panostuksiin ja miltä tuo meidän turvaneuvostokampanjam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

me näyttää. Mutta turha tässä on ilmeisesti mitään kysellä näistä asioista, joten totean vain, että kai näihin asioihin palataan sitten jossain paremmassa kohtaa. Toivon, että ensi kerralla, kun näitä keskusteluja käydään, aikataulutetaan ne sillä tavalla, että myöskin ulkoministeri Valtonen voi osallistua näihin keskusteluihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

14.05 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Ehkä käännän taas katsetta hieman budjettiviikon pääteemaan, talouteen. Me ymmärrämme, että elämme maailmassa, joka on kaikkea muuta kuin vakaa ja jossa Suomen asema ja Euroopan asema on hyvin suuresti haastettu, ja siinä mielessä se, mihin me voimme tässä salissa ennen kaikkea vaikuttaa, on se, että Suomi pärjää jatkossa ja isänmaan perustus eli terve talous on kunnossa. Se, että terve talous on kaiken pohja sille, että me voimme tuleville sukupolville ja nykyisille sukupolville taata laadukkaan koulutuksen, terveydenhuollon ja turvaa, on aivan keskeistä ymmärtää tässä talouskeskustelussa. Kyse ei ole vain rahasta, vaan nimenomaan siitä, mitä sillä rahalla pystymme suomalaisille ja isänmaalle luomaan.

Siinä mielessä olen ollut hieman pettynyt, että kun täällä on puhuttu taloudesta ja ennen kaikkea talouden sopeuttamisesta ja siitä ylivelkaantumisesta, minkä kierteessä Suomi on ja mikä haastaa myös meidän hyvinvointia tulevaisuudessa, emme ole ehkä aivan päässeet sille tasolle, että oppositio pystyisi sparraamaan hallitusta omalla vaihtoehdollaan ja ajatuksilla siitä, millä tavalla taloutta korjataan. Sen takia, koska tilanne on haastava, tietyllä tavalla olen kuitenkin sitä mieltä, että se on myös opposition etu, että hallitus onnistuu. Se, että hallitus onnistuu luomaan työtä, luomaan kasvua, tasapainottamaan taloutta ja katkaisemaan velkaantumisen kierrettä, on meidän kaikkien etu, ja siinä tietenkin toivoisin ehkä voimakkaampaa tukea sen lopputuloksen ymmärtämisen kohdalla.

Ajattelin tässä yhteydessä puhua ennemmin kasvusta, koska kasvu on sellainen alue, missä varmasti me kaikki puolueet voimme toisiamme sparrata. Kun siitä hieman on täällä kritiikkiä tullut, niin ehkä haluaisin korostaa sitä todellisuutta, että kun hallitusohjelmaa jo itsessään lukee, niin sehän on kasvun ohjelma, joka on täynnä kasvun toimenpiteitä, ja sen lisäksi, että hallitusohjelma sisältää niitä ja niitä on toimeenpantu, myös viime keväänä kehysriihessä tuotiin uusi paketti kasvutoimia.

Kirjoitin äkkiä tuohon itselleni pienen listan, mitä kasvutoimia nyt muistin ulkoa:

Siellä on esimerkiksi luvituksen, jonka me tiedämme kaikki estävän nimenomaan investointien etenemistä Suomessa, sujuvoittaminen.

On työmarkkinauudistukset, jotka nimenomaan parantavat mahdollisuuksia yrityksille pärjätä, palkata työntekijöitä lisää ja saada sitä kautta joustavuutta meidän työmarkkinoille, siis kehittää Suomen työmarkkinaa.

Miljardin panostus tutkimus- ja kehitysrahoitukseen, joka on luonnollisesti pohja sille kaikelle, millä me rakennetaan vahvempaa Suomea.

Paikallisen sopimisen eteenpäinvieminen on merkittävä asia.

Suurten investointien verokannustin, joka siis mahdollistaa sen, että kun yritykset tekevät suuria investointeja Suomeen, ne saavat verohyvityksen siitä. Tämä on aivan valtava verokannustin, ja itse asiassa ei välttämättä vielä ole täysin avautunut, mikä merkitys sillä tulee Suomelle olemaan.

Tämän lisäksi on työntekoon ja yrittäjyyteen kannustava verotuksen painottaminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Itse asiassa valtavat investoinnit teihin ja raiteisiin, jotka luonnollisesti mahdollistavat yrityksille toimintakykyä ja parantavat meidän mahdollisuutta luoda vientikykyä ja vientiin suuntautuvaa kilpailukykyä.

Tämän lisäksi avataan markkinoita kilpailulle, aktiivista normien ja byrokratian purkua ja teollisuuden kunnianpalauttaminen, johon nämä kaikki edellä mainitsemani oikeastaan kuuluvat.

Sen lisäksi sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen panostaminen vaikeinakin aikoina. Kyllä, se on ennen kaikkea turvallisuuteen ja ihmisten hyvään elämään panostamista, mutta samaan aikaan se on myös mahdollistava tekijä, kun puhutaan kasvun luomisesta.

Ja sekin, että panostetaan peruskouluun ja nuorten terapiatakuuseen, on osa sitä, millä me luodaan tähän maahan tulevaisuuden kasvua — että ihmisillä on hyvä olla ja meidän peruskoulu pystyy antamaan välineitä nuorille toimia tulevaisuudessa.

Ja lisää tulee, ja lisää tulee. Tämä on ehdottomasti vahvinta sitoutumista kasvuun, mitä Suomessa on varmaan koskaan nähty. — No, ehkä lopetan tähän, ja jatkan, jos täällä keskustelu jatkuu sujuvasti. Kiitoksia. [Kimmo Kiljunen: Eiköhän se jatku!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.10 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtion ensi vuoden talousarviota leimaa kaksi piirrettä: toisaalta Suomen turvallisuuden varmistaminen, ja toisaalta Suomen talouden saattaminen kestäväälle raiteelle niin, että julkista velkaantumista saadaan hillittyä ja toisaalta kansantalous saadaan kestäväan kasvuun.

Suomi näyttää jatkuvasti mainetta, kun maailman eri maita vertaillaan. Suomi lähes mittarilla kuin mittarilla — juuri tällä viikollakin kuulumme uusia uutisia — tutkitaan yhdeksi maailman parhaista maista. Jotta pystymme tällaisen elintason tulevaisuudessakin säilyttämään, myös Suomen kilpailukykyyn täytyy olla maailman kärkeä. Kilpailukyky koostuu tietysti hyvin monista eri tekijöistä. Suomelle se kaikkein tärkein on tietysti osaamispääomamme, joka tulee siitä, että kansakuntana olemme yksi maailman koulutetuimpia ja monin tavoin sivistyneimpiä. Onkin tärkeää, että hallitus omassa talousarviossaan rakentaa ja vahvistaa entisestään nimenomaan tätä sivistyksen ja sieltä kumpuavan korkean osaamisen ja osaamisella luotavien innovaatioiden vahvaa pohjaa.

Mutta samaan aikaan, kun hallitus joutuu valtiontaloutta ja julkista taloutta tasapainottamaan, hallitus tekee uudistuksia, joilla kilpailukykyämme parannetaan myös sitä kautta, että työelämämme pelisäännöt vastaavat sitä, mitä ne ovat keskeisissä verrokkimaissamme, muissa Pohjoismaissa, jotka tämänkin viikon uusissa tilastoissa maailman kärkeimäiden joukossa aina kanssamme ovat. Pohjoismaat ovat myös talouden kilpajuoksussa niitä keskeisiä kilpailijamaita, toki muiden EU-maiden ohella, joiden kanssa meidän tulee pystyä tasavertaisesti kilpailemaan. Tässä mielessä ne uudistukset, joita hallitus nyt tekee — vaikka niitä tehdään tilanteessa, jossa niillä haetaan väistämättä myös aivan akuutteja julkisia menoja pienentäviä vaikutuksia — on samalla myös viisaasti mietitty niin, että ne auttavat kansakuntaa parantamaan pysyvällä tavalla asemaamme tässä kilpailuasetelmassa, joka meillä muiden Pohjoismaiden ja esimerkiksi vaikka Saksan kanssa on. Pohjoismaiden elintaso edellyttää pohjoismaista kilpailukykyä, ja siihen maan hallitus näillä toimilla pyrkii.

On todella tärkeää, että panostamme myös teollisuuteen. Yksikään sähköä tuottava tai sähköä kuluttava investointi ei Suomessa tule jäämään jatkossa kiinni siitä, että esimerkik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

si kantaverkon sähkön toimituskyky ei sallisi liittymistä verkkoon, vaan hallitus varmistaa Fingridin pääomistuksella ja omistajaohjauspolitiikalla sen, että kaikki investoinnit ovat Suomeen tervetulleita. Suomen teollisuutta vahvistetaan myös verokannustimella, jolla vastataan sinänsä lähtökohdiltaan epäterveeseen eurooppalaiseen ja oikeastaan koko maailmantalouteen viime vuosina entistä voimakkaammin mukaan tulleeeseen vero- ja tukiaiskilpailuun, erityisesti niin sanottujen teollisuuden puhtaan siirtymän investointien osalta. Suomen on pakko pelata niillä säännöillä, joilla muutkin pelaavat, jotta voimme tässä pelissä pärjätä. Mutta tämä verokannustin on siis merkittävä toimenpide, jolla houkutellaan Suomeen näitä teollisuuden puhtaan siirtymän investointeja. Ajattelen kuitenkin niin, että Suomen tulee EU-vaikuttamisessaan pitää keskeisenä kärkeä jatkossakin sitä, että tällaisesta epäterveestä vero- ja tukikilpailusta pyritään luopumaan.

Kaiken kaikkiaan investointien osalta voimme kuitenkin todeta ilolla sen, minkä olemme varmasti kaikki aina tienneet mutta minkä Suomen ympäristökeskuskin on ihan tutkinut ja tällä viikolla julkaissut, että Suomessa tehty työ on aina globaalissa mittakaavassa ekoteko. Tehdäänpä meillä terästä tai metsäteollisuuden tai kemianteollisuuden tuotteita Euroopan ja maailman markkinoille, niin aina se tehdään ympäristöä ja eri resursseja säästämällä verrattuna siihen, että vastaava tuotanto tapahtuisi jossain muualla. Joten siksikin hallituksen kasvuun kannustava politiikka ja suomalaista työtä edistävä politiikka on hyvä paitsi omalle hyvinvoinnillemme niin myös planeetalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

14.15 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me kävimme tuossa vähän voimakassävyyisen ja jakautuneen keskustelun ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, kun ministeri oli tässä paikalla, ja onhan se harmillista todeta, että Suomessa on nyt — jotkut käyttivät termiä — ulkopolitiikka sekaisin. Itse en sanoisi näin, että ulkopolitiikka on sekaisin. Kyllä meillä on aika johdonmukaiset, selkeät linjaukset olemassa tässä maassa, ja tiedämme oman paikkamme eurooppalaisissa ja myöskin maailmanlaajuisissa järjestelmissä.

Tasavallan presidentti on ohjannut keskustelua käsitteensä ”arvopohjainen realismi” suuntaan, ja hänen muotoilunsa on hyvä. Tässä nyt nimenomaan tämä ristiriita-asetelma, joka on syntynyt tänne, liittyy siihen arvopohjan määrittelyyn, ja sitä työtä me joudumme tässä nyt yhdessä tekemään myöskin ulkoasiainvaliokunnan puitteissa, kun reagoimme tähän selontekoon. Harmi, että meillä on nyt tällä hetkellä näissä arvoissa tätä määrittelyn tilaa, ja olen ihan varma, että me löydämme kyllä sen yhteisen sävelen silläkin kohdalla, ja toivon, että TP-UTVA ratkaisee nyt tämän yksittäisen kysymyksen mahdollisimman nopeasti. Ehkä jopa ensi viikolla löytyy sitten se ankkuri, jolla yhteistä ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaa viemme näissä arvokysymyksissäkin eteenpäin.

Mutta se isompi kysymys on tämä realistinen puoli, ja tässä suhteessa tasavallan presidentti on nimenomaan korostanut vastakkainasettelun sijaan vuoropuheluun perustuvaa maailmaa. Se on viisasta puhetta. Valtaintressit dominoivat globaalijärjestelmää, kansalliset intressit paikallisia ja alueellisia järjestelmiä, ja niitä täytyy pyrkiä sovitteluun mieluummin neuvottelulla kuin vastakkainasettelulla. Siellä ovat taustalla ihmiskunnan isot haasteet alkaen ilmastomuutoksesta, pandemioista, terrorismista, kansainvälisestä rikollisuudesta ja niin edelleen — listaa riittää. Eli ihmiskunnan yhteiset haasteet edellyttävät yhteistoimintaa ja vuoropuhelua, ja siinä edellinen tasavallan presidentti Sauli Niinistö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

nosti esille tämän Helsinki spirit -käsitteen; meidän pääkaupunkimme antaa nimen nimen-omaan sovittelulle, vuoropuhelulle, liennytykselle ja jännitteiden purkamiselle.

On hienoa, että myöskin nyt tämä nykyinen hallitus lähtee liikkeelle siitä, että meillä on ensi vuonna Etykin ja Etyjin 50-vuotispäivä, ja Suomi toimii Etyj-järjestön puheenjohtajana. Täällä on edustaja Kauma myöskin paikalla, joka on Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen edustajana siellä, sen presidenttinä, ja siinä suhteessa kyllä jakaa varmas-ti tämän ajattelutavan siitä, että Etyjiä järjestönä tarvitaan. Helsingin henkeäkin tarvitaan, vaikka se elää nilkuttaen juuri tällä hetkellä, mutta se on kuitenkin se runko, johon tulevai-suutta rakennamme, vuoropuhelun varaan.

Helsingin hengessä, silloin kun se Pariisin charterissa, peruskirjassa, määriteltiin, on ta-vallaan kolme keskeistä ulottuvuutta, joilla eurooppalaista turva-arkkitehtuuria on haluttu luoda:

Ykkösenä, keskeisenä, on se, että eurooppalainen turvajärjestelmä perustuu turvallisuus-jen jakamattomuuteen. Se on yhteistä turvallisuutta, eikä turvallisuutta rakennetta naapu-rin kustannuksella. Kun me nyt elämme voimapolitiikan tilannetta, kun me nyt näemme tä-män bruttaalin aggression Venäjällä suhteessa Ukrainaan ja kun me nyt puhumme etupii-reistä, niin etupiirit itse asiassa eivät ole yhteistä turvallisuutta, vaan omaa turvallisuutta, jota haetaan naapurin kustannuksella, ja sen takia meillä on avoin konflikti Ukrainassa. Tässä suhteessa tämä Helsingin henki on rikki, mutta siinä on kaksi muuta kohtaa, ja toi-von myöskin, että jossain kohdassa tämä aito tilanne korjautuu myöskin tässä ykköskoh-dassa, niin että me olemme takaisin yhteistyövaraisessa turvallisuusjärjestelmässä. Se ai-noa todellinen Ukrainan lopullinen voitto sitten saadaan siinä aikaiseksi, mutta se edellyt-tää kyllä Venäjän muutosta.

Kaksi muuta kohtaa ovat tärkeitä myöskin:

Turvallisuus ei ole vain sotilaallista, vaikka nyt se juuri näyttäytyy sotilaallisena. Se on itse asiassa laajaa turvallisuutta. Laaja-alaisesta turvallisuuskäsityksestä on puhuttu, ja sii-henhän me olemme ankkuroineet itsemme, Suomen, jo pitkällä linjalla, kokonaisvaltai-seen turvallisuuskäsitykseen ja laajaan turvallisuuteen, jossa katsotaan nämä kaikki glo-baalihaasteet.

Sitten vielä keskeinen ulottuvuus on kolmas ulottuvuus, joka tänäänkin oli tässä keskus-telussa esillä: Kysymys ei ole vain valtioiden turvallisuudesta, vaikka tämä keskustelu näyttäytyy meille valtiollisena koskemattomuutena. Sitä se on myöskin ehdottomasti, mut-ta se ei ole vain sitä, vaan turvallisuus on myöskin kansalaisten turvallisuutta, ihmisten tur-vallisuutta, ja sen takia ihmisoikeudet ovat niin keskeinen osa kansainvälistä turvallisuus-politiikkaa. Sen takia nämä tasa-arvokeskustelutkin täällä, joissa puhutaan perustavanlaa-tuisista ihmisoikeuksista ja vähemmistöjen oikeuksista, ovat niin vahvasti esillä, koska ih-misten turvallisuus on siinä laajassa turvakäsitteessä ytimessä myöskin, ja tässä suhteessa tämä Helsingin henki on edelleenkin elävä. Pidetään siitä huolta, että se myöskin säilyy elävänä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

14.21 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Halusin tulla puhumaan tänne nyt vie-lä, kun en äsken saanut tuossa lyhyessä debatissa puheenvuoroa. Siinä äsken ministeri Ta-vio oli esittelemässä alansa asioita ja täällä salissa nousi aika kiihkeä keskustelu tästä niin sanotusta tasa-arvoliittoumasta, josta Tavio on tehnyt päätöksen, että siihen ei osallistuta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Mielestäni edustaja Räsänen käytti äskен hyvän puheenvuoron, kun hän nosti esiin sen, että me emme saisi suin päin lähteä tämmöiseen HBLBTQ+-ideologian sisältävään allianssiin mukaan. Olen hänen kanssaan ihan samaa mieltä. Jos tasa-arvoista olisi, niin silloin me vietäisiin sinne samalla jotain Aito avioliitto -aatetta.

Tuo hyvä ystäväni, vaalipäällikköni, edustaja Kiljunen siinä samanaikaisesti, kun Räsänen puhui, huusi, että he ovat itse sitä pyytäneet, elikkä että ukrainalaiset ovat itse pyytäneet sinne tällaista HBLTBQ+-ideologiaa. En tiedä, missä edustaja Kiljunen on tämän pyynnön saanut, mutta kun kuuntelin äskен tuossa edustaja Taviota, joka kertoi olleensa Kiovassa ja oli ollut siellä pommisuojoissa, niin hän kertoi aivan erilaisista asioista, mitä ukrainalaiset ovat pyytäneet. He ovat pyytäneet ensisijaisesti apua siihen, että he pärjäisivät seuraavan talven ylitse. Minun mielestäni on erittäin ihmeellistä, miksi Ukrainan jälleenrakentamiseksi perustettavaan liittoomaan sekoitetaan tämmöisiä, ovatko ne jotain Pride- tai sateenkaariasioita. Kuten aikaisemminkin täällä salissa sanoin, jos silloin kun Suomessa on ollut sotatila ja sota on loppunut ja sitten on lähdetty jälleenrakentamaan Suomea, niille miehille, jotka ovat palanneet kotirintamille, ja mahdollisesti niille isättömille perheille, olisi tultu tuputtamaan jonkinlaista sukupuoliasiaa siihen jälleenrakennuksen yhteyteen, niin en voi edes kuvitella, mitä he olisivat siitä ajatelleet.

Mielestäni Tavio on tehnyt oikean ratkaisun — tuen häntä täysin — ja kuten Tavion puheessa tuli selväksi, iso kuva on se, että me tuemme Ukrainaa todella merkittävästi. Me olemme pienenä maana suurimpien joukossa tukemassa Ukrainaa, ja me tuetaan kaikkia ukrainalaisia. Ei sieltä tarvitse nostaa erikseenä jotakin tällaista ryhmää. Mielestäni sek in on jonkinlaista syrjintää, että sieltä erikseenä nostetaan tällainen ryhmä, jota haluttaisiin tukea.

Lopuksi haluan kiittää edustaja Pekosta, joka piti täällä erittäin hyökkäävän ja painostavan puheenvuoron meitä kohtaan, hallitusta kohtaan. Olen varma siitä, että tämä Pekosen puhe lujitti hallituksen yksimielisyyttä tässä asiassa, ja näin ollen ei voi kuin kiittää. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen, vastauspuheenvuoro.

14.26 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämä vaalipäällikkyyss-termi, joka tuossa tuli, oli sarkastisesti todettu: Täällä on käyty aikanaan viime vaalikaudella salikeskustelu maahanmuutosta, ja siihen maahanmuuttokeskusteluun otimme puolin ja toisin osaa. Se johti sitten näihin oikeusprosesseihin, joihin edustaja Mäenpää nyt teki viittauksen.

Tämän vastauspuheenvuoron suhteen on tärkeämpää, että te kysytte, mistä minä tiedän, että tässä on ukrainalaisilla mitään aloitteellisuutta. Kyllä, pohdiskelu tämmöisen allianssin rakentamisesta on YK:n naisjärjestön toimesta käynnistetty, ja nimenomaan ukrainalaiset olivat siinä keskeisesti mukana tekemässä tätä aloitetta, ja Saksa oli toinen maa, joka sen aloitti, ja siitä koottiin tämä koko allianssi. Tähän minä viittaan sillä, että Ukrainan sisältä tulee tämä tarve korostaa naisten ja tyttöjen oikeuksia, sukupuolivähemmistöjen asemaa ja nimenomaisesti myöskin seksuaalivähemmistöjen asemaa. Eli tämä on se lähtökohta, ja muu viiteryhmämme on vastannut ”kyllä”, ja Suomi tässä kohdassa on sanonut ”ei”. Tämä on tämän keskustelun ydin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

14.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Todella käymme vielä lähetekeskustelua valtion ensi vuoden talousarviosta ja tähänkin akuuttiin keskusteluun liittyen nyt sitten Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjasta, ja on hyvä katsoa, mitä täällä talousarvioesityksessä asiasta todetaan. Kun katsomme tätä ulkoministeriön pääluokkaa, niin täällä yksiselitteisesti todetaan, että Suomen kehityspolitiikan painopiste on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, vahvistaminen — yksiselitteisesti näin. Tämä on myös se sama linja ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, jota parlamentaarisesti on työstetty. Tämänpä takia oli varmasti kaikille yllätys, että ministeri Tavio on sitten tässä allianssikysymyksessä tehnyt päätöksen, että Suomi ei ole tässä mukana. Siitähän tämä koko keskustelu viikko sitten lähti.

Kun ulko- ja turvallisuuspolitiikan linja meillä on ollut niin selkeä — se on näkynyt siinä, että me olemme tukeneet Ukrainaa kaikessa siinä, mitä Ukraina on tarvinnut ja pyytänyt, ja olemme globaalistikin vertailtuna todella suuri tukija Ukrainassa — niin kaikki olemme varmasti olettaneet, että tämä tuki jatkuu myös niin kauan kuin tarvitaan. Senpä takia kaikki varmaan pitivät luontevana, että tällaisissakin alliansseissa, joita Ukrainan lähtökohdista on lähdetty rakentamaan, Suomi olisi mukana, mutta todella viime perjantaina saimme kaikki sitten kuulla, että ministeri Tavio on päättänyt toisin.

No, tämän jälkeenhän tämä keskustelu on muuttunut kyllä mielenkiintoiseksi. Kun jo viime perjantaina pääministeri itse totesi, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjan mukaista olisi olla mukana tässä — siis pääministeri itse totesi, että Suomen linjan mukaista olisi olla mukana tässä — niin tällä viikolla tätä kokonaisuutta on kommentoinut myös tasavallan presidentti, joka totesi, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme linjan mukaisesti meidän kuuluisi olla mukana tässä, ja hän paheksui myös hallitusta tästä tiedonkuluista, kun tämä Tavion päätös ei ollut myöskään presidenttiä tavoittanut. Tiistaina kun kävimme täällä lähetekeskustelua valtion talousarviosta, pääministeri itse tuolta ministeriä totesi, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjan mukaista olisi olla tässä mukana, mutta edelleen tänään ministeri Tavio on todennut, että hänen mielestään tätä päätöstä ei pidä muuttaa. Erityisen kummalliseksihän tämän keskustelun tekee se, että julkisuudessa ja myös täällä salissa tänään hallituspuolueet itsekkin ovat olleet tästä asiasta erimielisiä, ja senpä takia tulen kyllä siihen johtopäätökseen, että kyllä hallitus on tässä itse itselleen aiheuttanut sekaannuksen, ja tämä sekaannus pitäisi nyt purkaa, ja tässä eniten auttaisi se, että ministeri Tavio muuttaisi omaa mielipidettään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

14.30 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Olemme tänään keskustelleet tässä salissa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikastamme, mikä on todellakin tärkeä aihe kansakuntamme kannalta, mutta palaan vielä budjettikirjan sivuilla hieman taaksepäin eilen käsiteltyyn valtiovarainministeriön pääluokkaan:

Tämä pääluokkahan on budjetissa erittäin merkittävä ja tärkeä monien kansalaisille tärkeiden palveluiden kannalta, pitäen sisällään 26 miljardia hyvinvointialueiden rahoitusta, 5,6 miljardia eläkkeitä ja 3,4 miljardia kuntien valtionosuusrahoitusta. Täällä eduskunnassa nämä asiat kuuluvat hallintovaliokunnalle.

Hallituksen ensi vuoden talousarviossa ei ole kyse vain valtion menoista ja tuloista, vaan myös niistä arvoalinnoista, joita hallitus talouspolitiikassaan tekee. Ne arvoalinnat paljastuvat budjettikirjasta hyvin selkeästi. On vaikea ymmärtää, miten Suomi nousee heiken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

tämällä kansalaisille välttämättömiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Etenkin kun samaan aikaan hallituksella on varaa tehdä satojen miljoonien kädenojennuksia yksityiselle terveysbisnekselle. Hallituksen arvovalinnat ovat tässä suhteessa kestävämpiä. Kipeämmin tätä rahoitusta olisi kaivattu julkisessa terveydenhuollossa. Nyt hoitotakuuta ja henkilöstömitoitusta heikentämällä vedetään mattoa hyvinvointialueiden toiminnan alta ja näiden tärkeiden palveluiden järjestämiseltä.

Hyvinvointialueet eivät ole vaatineet hallitukselta kohtuuttomia vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jonka ne ovat joutuneet toimintansa ensimmäisinä vuosina kohtaamaan. Alueiden hartaana toiveena on ollut, että hallitus antaisi niille työrauhan palveluiden uudistamiseen ja kustannusten karsimiseen hallitusti niiden toiminnassa. Hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoitteen pidentäminen olisi sellainen ratkaisu, johon hallitus voisi koska tahansa tarttua ripeästi lainsäädäntöön muutokset tuomalla. Siksi jälleen onkin syytä kysyä, miksi hallitus edelleen pitää kiinni epärealistiseksi todetusta aikataulusta eikä suostu pidentämään hyvinvointialueiden alijäämän kattamisvelvoitetta nykyisestä.

Ja kun tässä yhteydessä on jatkuvasti viitattu viime vaalikaudella säädettyyn alueiden rahoituslakiin, on pakko jälleen kerran todeta: Hyvinvointialueiden aloitukseen liittyvä ennakoitua vaikeampi toimintaympäristö ei ollut ennustettavissa vielä lainsäädäntöä hyväksyttäessä edellisen hallituksen vahtivuorolla. Oli selvää, että näin isoon uudistukseen on välttämätöntä sen säätämisen jälkeen tehdä myös korjauksia, kun eletty elämä niitä osoittaa.

Valitettavasti hallituksen hankat hyvinvointialueiden haasteiden edessä ovat täysin pudonneet. Ne pitäisi nyt kiireesti vetää takaisin ja käydä töihin, esimerkiksi aloittamalla tämän alijäämän kattamisvelvoitteen pidentämisestä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä muutama sana kunnista: Kuntien talouden näkymät ovat heikentyneet valtiontalouden vanavedessä. Valitettavasti hallitus lisää tätä epävarmuutta myös omilla toimillaan. Otan yhden esimerkin budjettikirjasta valtiovarainministeriön pääluokasta: Esimerkiksi normien purkamisen varjolla ensi vuoden budjetissa ollaan viemässä kunnilta yhteensä 23 miljoonaa euroa rahoitusta. Tämä leikkaus kuntien rahoitukseen tehdään ilman, että purettavat normit ovat kunnilla vielä edes tiedossa. Purettavia normeja kunnat saavat odottaa, ja koko totuus purettavista normeista jää odottamaan myöhempään aikaan ja niistä tehtäviin päätöksiin tässä talossa. Normien purkaminen kunnilta on järkevästi toteutettuna hyvinkin kannatettavaa. Sitähän on yritetty eri hallitusten toimesta jo useammallakin vaalikaudella, mutta tehtävien ja rahoituksen vähenemisen tulee kuitenkin tapahtua käsi kädessä. Muutoinhan kyse on vain kuntiin kohdistuvasta leikkauksesta, ja sekin on syytä ääneen todeta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

14.35 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Palaan vielä hetkeksi äskeiseen keskusteluun ulkoministeriön pääluokasta. Ministeri Tavio ei ole paikalla, mutta olisin kyllä halunnut kysyä häneltä, että kun tasavallan presidentti nosti YK:n yleiskokouspuheenvuorossa hyvin selkeästi esille sen, että naisten ja tyttöjen oikeuksia on kunnioitettava ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä on puolustettava, miten hän maamme tasavallan hallituksen ministerinä aikoo edistää näitä ulkopolitiikan päämääriä. Mutta toivottavasti, kun TP-UTVA on kokoontunut, saamme selvyyden tähän asiaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Arvoisa puhemies! Ehkä muutamia asioita, mitä on noussut itselleni tässä budjettikäsittelyssä mieleen ennen kaikkea liittyen hyvinvointialueisiin ja sosiaali- ja terveyspalveluihin:

Tulen vielä itse sellaiselta hyvinvointialueelta, joka on niin sanotusti joutunut tällaiselle tarkkailuluokalle kasvaneesta alijäämästä johtuen. Vaikka sielläkin henkilöstö on erittäin sitoutunut tekemään niitä vaikeitakin ratkaisuja, jotta ne eurot saadaan siellä arjessa riittämään, kyllä varmaan on syytä todeta, että toivoisin todella, että hallitus pidentäisi tätä alijäämän kattamisvelvoitetta yhdellä tai kahdella vuodella, mikä antaisi meidänkin hyvinvointialueelle enemmän aikaa näitten säästötoimien suunnitteluun. En ole sinällään käsi ojossa pyytämässä valtiolta lisää rahaa, koska tiedostan sen, että on 12,1 miljardia euroa lisää velkaa julkiseen talouteen ja kasvunäkymät ovat erittäin heikot, niin että säästöjä tulee tehdä ja ne olemassa olevat resurssit pitää käyttää tehokkaammin, mutta ehkä tässä olisi maan hallitukselta pienimuotoinen vastaantulo.

Ehkä sitten yksi asia on myös se, että kun hallitus panostaa erilaisiin uudistuksiin ja yrittää tehostaa hallintoa, niin olen itse miettinyt varsinkin sen jälkeen, kun vierailin Kuopiossa Pelastusopistolla, onko hallituksella ollut minkäänlaista ajatusta yhdistää Pelastuskoulu ja Pelastusopisto hallinnollisesti, jolloin nimenomaan sieltä hallinnon pyörittämisestä ja byrokratiasta pystyttäisiin mahdollisesti saamaan aikaan säästöjä ja toisaalta myös sitä pelastajien koulutusmäärää ehkä lisättyä. Tämä kyllä nousi siellä keskusteluissa hyvin vahvasti esille, että Pelastusopistolla olisi tähän valmiuksia ja haluja.

Tietysti sitten on vielä se epäsuhta, mikä näkyy erityisesti tässä hallituksen kädenojennuksissa yksityiselle sote-sektorille. Vaalikauden aikana 500 miljoonaa euroa voisi olla myös julkisen terveydenhuollon tukena, ja ehkä tässä toivoisin enemmän suoraa arvovallintaa hallitukselta, voisiko tätä yksityiselle ohjattavaa osuutta ehkä hieman pienentää ja samalla vaikka edesauttaa sosiaali- ja terveyspalveluiden parissa työskentelevien järjestöjen työtä, jotka monesti ovat erittäin suureksi avuksi niille tavallisille kansalaisille ja myös tukevat erittäin vahvasti ympäri maata hyvinvointialueiden työtä. Eli myös tämä olisi varmaan semmoinen ehkä pienoinen pohtimisen paikka hallitukselta, voitaisiinko euroja kohdentaa ehkä tässä suhteessakin paremmin. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

14.39 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus aikoo todellakin säästää jopa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien oikeusturvasta ja asiakasturvallisuudesta. Puheenvuoroni koskee hallituksen esitystä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta, jolla tavoitellaan kahden miljoonan säästöä. Lakiesityksellään hallitus aikoo heikentää sosiaalityöntekijöiden pätevyysvaatimuksia säästösyistä ja ratkaisuna henkilöstöpulaan. Esitys mahdollistaisi jatkossa sen, että oikeus toimia tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä annettaisiin myös avoimessa yliopistossa tai sivuaineena suoritettujen sosiaalityön opintojen perusteella. Vastustan tätä jyrkästi, ja aion yksityiskohtaisesti ja pitkällisesti perata, miksi.

Taustalla ovat hyvinvointialueiden vaikeudet rekrytoida sosiaalityöntekijöitä. Huoli on sinänsä perusteltu. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus on suhteellisesti yksi haastavimmista ammattiryhmistä, kun otetaan huomioon kaikki sote-alan henkilöstöryhmät. Määrällisesti suurin vaje koskee hoitajia, mutta suhteellisesti eniten pulaa on yliopistokoulutuksen saaneista ammattilaisista, kuten sosiaalityöntekijöistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on rekisteröinyt vuodesta 2017 yhteensä yli 8 500 laillistettua sosiaalityöntekijää. Valtakunnallisesti hyvinvointialueilla on tarve 5 000 sosiaalityöntekijälle ja lastensuojelussa noin 1 200:lle. Ammattilaisia on siis tässä maassa riittävästi, mutta laillistetut sosiaalityöntekijät ovat valinneet työskennellä muilla aloilla. Vajetta on selitetty sillä, että sosiaalityöntekijöitä ei siirtynyt riittävästi kunnista hyvinvointialueille, kun esimerkiksi yhdennettyä työtä tehneet, siis kaikenikäisiä ja -laisia asiakkaita palvelleet sosiaalityöntekijät siirtyivät ensisijaisesti lastensuojeluun turvaamaan näitä kriittisiä palveluja. Varsinkin haja-asutusalueille ja pohjoiseen on vaikeaa saada työntekijöitä. Erityisesti vetovoima näyttäisi puuttuvan vammaisalalla, eikä ihme, sillä työntekijää kohden asiakasmäärissä on isoja eroja. Asiakasmitoitusta ei lastensuojelun tavoin ole, ja palkkakin on kehnompaa. Keskeisiksi haasteiksi voidaan siis todeta sosiaalityön veto- ja pitovoimakysymykset, mutta vetovoimatekijä alalle tuskin on tämä maisterintutkintoa väheksyvä lakiesitys.

Hallitus siis nyt esittää, että pätevyysvaatimuksia höllentämällä parannettaisiin sosiaalityöntekijöiden sijaisten saatavuutta. Kysyn: miten sosiaalityöntekijöiden saatavuutta parannetaan sillä, että tilalle palkataan ei-sosiaalityöntekijöitä? Korjaantuisiko myös lääkäri-vaje, jos palkkaisimme tilalle hoitajia? Haluan erityisesti kiinnittää huomion siihen, että esitys koskisi myös lastensuojelua. Lastensuojelun sosiaalityö on erittäin vaativaa, tarkasti lakiin pohjautuvaa asiantuntijatyötä ja lääkärin ja poliisinkin työhön verrattuna todella järeää julkista vallan käyttöä. Hallituksen toimet osoittavat suurta ymmärryksen puutetta sosiaalityöntekijöiden työstä, johon pätevytyminen edellyttää syystäkin maisteritason pääaineopintoja yliopistossa, ja tutkinnon yhteenlaskettu laajuus on 300 opintopistettä. Toteutuessaan hallituksen esitys merkitsisi, että sosiaalityöntekijän tehtävissä toimisi jatkossa väliaikaisesti henkilöitä, jotka olisivat suorittaneet ainoastaan sosiaalityön perus- ja aineopinnot, siis noin 60 opintopisteen kokonaisuuden. Herää kysymys: onko hallituksella käsitystä sosiaalityön ja esimerkiksi sosiaaliohjauksen tai perhetyön erosta?

Lastensuojelun tilanteesta on käyty laajaa yhteiskunnallista keskustelua järkyttävien kuolemantapausten myötä, ja hallituksen valitsema niin sanottu ratkaisukeino antaa vaikutelman, että on ollut poliittinen paine tehdä edes jotain. Tämä esitys on kuitenkin kuin märkä rätki vasten pätevien sosiaalityöntekijöiden kasvoja. Minun on mahdotonta käsittää, miten lastensuojelun laatua voitaisiin parantaa laskemalla alan pätevyysvaatimuksia.

Esityksessä todetaan, että tilapäisen ja laillistetun sosiaalityöntekijän työparityöskentely voisi mahdollistaa paremmat mahdollisuudet keskittyä työtehtäviin, joissa tilapäisellä työntekijällä olisi toimivalta. Valitettavasti työparityö on nykyisillä resursseilla todellinen luksus ja harvinaisuus, ja mikäli sellaiseen on mahdollisuus, kentällä varmasti priorisoidaan asiakkuuksia, joissa on erityisen vaativaa punnintaa juridisesti tai perheen tai lapsen problematiikan vuoksi. Erityisesti juuri silloin on tärkeää, että työpari on nimenomaan toinen laillistettu työntekijä.

Kun työyhteisössä yhä useammalta puuttuu työhön vaadittava kelpoisuus, se vain entisestään lisää pätevien sosiaalityöntekijöiden kuormitusta. Miten estämme, ettei sosiaalityöntekijöiden joukkopako hyvinvointialueilta entisestään yllä, jos lakimuutos menee läpi, ja kuka silloin tekisi laillistettujen työtehtävät? — Huomaan, että aikani on käymässä vähiin, mutta minulla on vielä monta liuskaa paperia. Otanko seuraavan puheenvuoron? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: No, ehkä meillä on tässä vielä muita puheenvuoroja, niin että on kohtuullista ottaa sitten se seuraava puheenvuoro tässä vaiheessa. — Edustaja Jäntti.

14.44 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puhemies! Vain muutama vuosi sitten ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskustelu Suomessa oli vain harvoille suotu etuoikeus, vieläpä niin, että nuo harvat olivat suoneet etuoikeuden itse itselleen. Me muut nyökyttelimme. On ilahduttavaa huomata, että keskustelu on noista ajoista vapautunut, vaikka viime päivinä on toisinaan tuntunut, että olemme edenneet ojasta allikkoon — uuden harjoittelu on aina haparointia.

Arvoisa puhemies! Demokratialla on parhaat edellytykset suodattaa autokraattien pääsyä valtaan, mutta mikään järjestelmä ei ole aukoton. Kun siivilän läpi valtion johtoon luikahtaa itsevalttias, liian harvoin ongelma jää vain valtion sisäiseksi. Äänestäjät ovat vastuussa itsevaltaisten johtajien valtaannoususta ja tyypillisesti kansainvälinen yhteisö heidän pysäyttämistään. Yleensä pysäyttäminen tapahtuu liian myöhään. Ne, joiden velvollisuus olisi puolustaa demokratiaa ja oikeusvaltiota, ovat liian sinisilmäisiä, tai sitten he yksinkertaisesti pelkäävät konfliktia niin paljon, että ajautuvat siihen lopulta vääjäämättä.

Ainoana EU-maana Orbánin Unkari jarrutti Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyyttä sen, minkä pystyi, samoin lukuisia Ukrainan tukipaketteja sekä maan EU-jäsenyyksprosessin käynnistämistä. Unkari ei ole edes yrittänyt päästä irti venäläisenergiasta. Jo ennen sotaa EU-komissio oli jäädyttänyt Unkarin tukirahoja muun muassa korruptioepäilyjen vuoksi. Orbán toimii Venäjän äänitorvena. Ei tarvitse olla Einstein oivaltaakseen, että Orbán on toiminut toistuvasti sekä EU:n arvojen että päämäärien vastaisesti. Ollessaan osa yhteisöä jokaisen tulee sitoutua yhteisiin arvoihin ja päämääriin. Hyvin johdetussa yhteisössä puututaan arvojen tai päämäärien vastaiseen toimintaan. Kun yhteisön ja sen jäsenen arvojen tai päämäärien välillä on sovittamaton ristiriita, jäsen väistyy. Eurooppa-neuvoston tulisi enää turhia tunteilematta pidättää Unkarin äänioikeus neuvostossa, jäädyttää sen kaikki tuet ja sijoittaa ne Ukrainan voittoon. Tämän jälkeen Ukrainan kansalla ja johtajilla olisi eväät tehdä omat johtopäätöksensä.

Arvoisa puhemies! Maailmanjärjestyksen mannerlaatat ovat rajussa liikkeessä. Venäjä ja Kiina talloivat sääntöpohjaista järjestelmää. Ne tavoittelevat moninapaisuutta, jossa suurvallat kontrolloisivat maailmaa ja niillä olisi oikeus omiin valtapiireihinsä. Taistelu Afrikasta ja laajemmin koko globaalista etelästä on käynnissä. Vaikka Yhdysvallat on näyttäytynyt Ukrainan sodassa ja etenkin Ukrainan tukemisessa vahvana ja ryhdikkäänä, on vaarana, että sisäpoliittisista syistä se kääpertyy sisäänpäin ja vetää Ukrainalta tukensa. Nykyisen maailmanlaajuisen kehityksen jatkuessa Yhdysvaltojen sekä taloudellinen että sotilaallinen painopiste siirtynee lopulta Tyynellemerelle ja Aasiaan.

Laskelmissaan Venäjä onnistuu valloittamaan haluamansa alueet tai jäädyttämään Ukrainan sodan, kun lännen tuki Ukrainalle hiipuu. Se murtaisi sääntöpohjaisen järjestelmän suurvaltapolitiikan paineessa, ja autokratiat saisivat niskalenkin demokratioista. Pienet, sotilaallisesti liittoutumattomat maat sekä ihmisoikeudet olisivat silloin suurimpia häviäjiä. EU:sta ja Naton eurooppalaisista jäsenmaista on löydettävä niin paljon johtajuutta, että ne onnistuvat kokoamaan Ukrainalle riittävän tuen sodan voittamiseksi. Muussa tapauksessa Eurooppa jää ajopuuksi ja uuden maailmanjärjestyksen kuriositeetiksi. EU:n on hyväksyttävä ne sotilaalliset ja taloudelliset uhraukset, joita Ukrainan voitto edellyttää, tai se joutuu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

myöntämään tappionsa ja Venäjän valta-aseman. EU:lla on viimeinen hetki ponnistaa Yhdysvaltojen varjosta ja osoittaa globaalia johtajuutta. Johtajuutta ei anneta, se otetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta siitä väreilystä, jota ulko- ja turvallisuuspolitiikan ympärillä on ilmennyt, on selvää, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ja sen isossa kuvassa ja linjassa vallitsee laaja konsensus. Varsinkaan politiikassa ei kuitenkaan ole väliä vain sillä, miten asiat ovat, vaan myös sillä, miltä ne näyttävät. Siksi on tärkeää, että tehtyjen päätösten lisäksi myös päätösten perustelut edustavat yhdessä päätettyä linjaa. Kaiken kaikkiaan käsittelyssä oleva talousarvioesitys tukee vahvasti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjaa. Suomen on tuettava Ukrainaa sodan voittoon asti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman poissa. — Edustaja Gebhard.

14.49 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Valitettavasti joudun vielä palaamaan aiheeseen, josta tänään ministeri Tavion kanssa keskustelimme, nimittäin Suomen ulkopoliittikan linjoihin, joiden pitäisi nojata laajalla yhteistyöllä sovittuihin asioihin, kuten ihmisoi-
keuksien, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen. Joudun palaamaan asiaan siksi, että tässä salissa perussuomalaisten edustajat esittivät täysin asiattomia syytöksiä siitä, että opposition edustajat ovat epäisänmaallisia, kun vastustavat sitä, että näistä yhteisistä linjoista lähdetään sooloilemaan ministerin päätöksellä.

Me olemme monista asioista eri mieltä, mutta ulkopoliitikassa pyrimme laajaan yksimielisyyteen. Tämä konsensuksen hakeminen ei ole mahdollista, mikäli ministeri ei noudata edes hallituksen omia linjauksia ja toimii tavalla, josta tasavallan presidenttikin on katsonut tarpeelliseksi huomauttaa. Kyse nimenomaan ei ole yksinomaan opposition kritiikistä, vaan laajasta yhteistyöstä, josta ministeri itse on lähtenyt lipsumaan.

Toisaalta länsimaiseen demokratiaan nyt vain ei kerta kaikkiaan sovi tämä perussuomalaisten esittämä ajatus siitä, että kun oppositio kritisoi hallituksen ministeriä, se toimii epäisänmaallisesti. Tällaiset heitot sopisivat pikemminkin autoritaaristen maiden poliitikoille, ja minusta niiden esittäjien tulisi pyytää anteeksi.

Tästä liittoumasta, josta Suomi on jättäytynyt pois, vielä muutama sana: Liittouman pääasiallinen tavoitehan on esimerkiksi sukupuolten tasa-arvon edistäminen Ukrainassa. Tämä on hyvin tärkeää jälleenrakennuksen kannalta, ja sitä ei ole kukaan tämänkään keskustelun perusteella tässä salissa lähtenyt kiistämään.

Minusta ministerin puheiden, joita tänään aiemmin kuulin, perusteella vaikuttaa pahasti siltä, että identiteettipolitiikka on ajanut Suomen yhteisen ulkopoliittisen linjan ohi — halu tehdä kiusaa vähemmistöihin kuuluville on ohittanut mahdollisuuden edistää Suomen yhteisiä tavoitteita ja Ukrainan tukemista. Kuten totesin aiemmin, Ukrainassa tarvitaan aivan kaikkia jälleenrakennusprojektiin: naisia, miehiä, vähemmistöihin kuuluvia. Ukrainalaiset kyllä tietävät, että kriisin keskellä ei ole varaa jaotella ihmisiä hyviin ja huonoihin.

Se, että Suomi on jättäytynyt pois tästä liittoumasta siksi, että sen puitteissa saatettaisiin edistää myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten oikeuksia, on täysin käsittämätöntä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

14.53 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme valtion talousarvioesitystä vuodelle 2025. Olen paljon puhunut täällä salissa kasvusta ja ennen kaikkea kasvun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

tuomasta elinvoimasta. Olemme myös käyneet laajasti parlamentaarista keskustelua siitä, miten Kaakkois- ja itäinen Suomi pärjää tässä muuttuneessa maailmanajassa. Haluan tässä yhteydessä nostaa esiin sen, mitä tuossa keltaisessa kirjassa on. Omalle alueelleni, joka mielestäni on aivan solmukohta, kun puhutaan Suomen turvallisuudesta ja Suomen menestymisestä, on tehty selkeitä panostuksia. Maamme hallitus siis näkee sen, mikä merkitys Kaakkois-Suomella on koko Suomen turvallisuudelle ja menestymiselle.

Siellä on esimerkiksi panostettu vuosikymmenen ensimmäisenä edunvalvontakohteena olleeseen valtatie 15:een 122 miljoonaa euroa, tiehen, joka on aivan keskeinen, kun puhutaan koko itäisen Suomen menestymisestä ja vientituotteiden päätyemisestä Suomen suurimpaan yleissatamaan, Hamina-Kotkan satamaan. Samaan aikaan on panostettu merkittävä summa valtatie 12:n kunnostamiseen, joka nimenomaan on huoltovarmuuden kannalta ratkaiseva, kun se tuo Kymenlaaksolle ja kaakkoiselle Suomelle paremman väylän länteen. Tämän lisäksi Karjalan rataa panostetaan tulevana vuonna, ja tämä on aivan keskeistä, kun puhutaan siitä elinvoimaisuuden rakentamisesta itäiseen ja kaakkoiseen Suomeen.

Täytyy sanoa, että kun katson asiaa tällä hetkellä puhtaasti Kymenlaakson perspektiivistä, niin vastaavanlaista hallitusta ei tässä maassa ole ollut ainakaan vähään aikaan, joka näkisi Kymenlaakson merkityksen niin teollisuuden keskittymänä, vientiteollisuuden ja suomalaisten tuotteiden maailmalle pääsyn keskittymänä kuin myös turvallisuuden keskittymänä, siinä missä Kouvola kahdella varuskunnallaan merkittävän panostuksen Suomen turvallisuuden suhteen antaa. Tämä hallitus todella ymmärtää, mikä merkitys sillä on, että maakunnat, jotka jakavat Venäjän kanssa yhteistä rajaa, pidetään mukana tässä taistossa vahvemman Suomen ja turvallisen Suomen puolesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.55 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän budjetin lähete keskustelun loppuun ajattelin vielä summata hieman omia ajatuksiani siitä ehkä tärkeimmästä asiasta, josta kuitenkin tässä valtiontalouden kokonaisuudessa on kysymys, ja se on se, millä tavoin me kykenemme poliittisilla päätöksillä synnyttämään sellaista toimeliaisuutta, joka kanavoituu talouden ja työllisyyden kasvuksi. Sehän on se keskeinen syy sille, miksi me olemme vuosi toisensa jälkeen olleet tilanteessa, että meidän menomme ylittävät tulomme.

Mikäli haluamme valtiontalouden tasapainonkin saavuttaa joskus tulevaisuudessa, niin ennen kaikkea sopeutustoimien ohella se vaatii entistä määrätietoisempia toimenpiteitä talouden kasvun synnyttämiseksi. Ja sehän on myös se syy, minkä takia tänä vuonna hallitus on näemmä tullut yllätetyksi niin, että hallitus ei kykene saavuttamaan omia finanssipoliittisia tavoitteitaan johtuen juuri siitä, että hallitus luotti liian ruusuisesti siihen, että kasvu käynnistyisi. Nyt me olemme nähneet, että ei ole käynnistynyt ja Suomen työllisyyskehitys on itse asiassa ollut koko Euroopan huonointa. Senpä takia hallitus joutui myös hakemaan keväällä lisäsopeutustoimia, jotka nyt on viety sisälle tähän ensi vuoden talousarvioon. Siitäpä tullaan jälleen siihen, että tänäkin syksynä, nyt kun me koko eduskunnan voimin tätä budjettia täällä käsittelemme, on meidän kaikkien vastuulla pyrkiä löytämään sellaisia toimenpiteitä ja ehdotuksia, joilla talouden kasvua voidaan lisätä. Se ei tietenkään tule itsestään, eikä se tule nopeasti, mutta toimenpiteet täytyy aloittaa.

Senpä takia oli myönteistä, että hallitus tällä viikolla käynnisti pääministerin johdolla myös työn, joka tähtää siihen, että hallitus voisi ensi keväänä kehysriihessään, joka on muuten myös hallituksen puoliväliriihi, päättää uusista toimenpiteistä kasvun synnyttämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

seksi. Hieman harmittelen sitä, että kyllä tässä on nyt hukattu vaalikaudesta puolet ilman sen suurempia toimenpiteitä. Mikäli ensi keväänä kehysriihessä hallitus toimenpiteistä päättää, niin tosiasiallisesti ne tulisivat luultavasti voimaan vasta vuoden 26 alusta — niin kuin itse asiassa monessa tämänkin budjettikirjan hankkeessa esimerkiksi täällä tiepuolella, jota hallituspuolueet ovat täällä hehkuttaneet, itse asiassa kuokka menee maahan vasta vuonna 26. Tältä osin on todella harmillista, että talouskasvun synnyttämisessä olemme hukanneet nyt puoli vaalikautta.

Mutta on tärkeintä, että edes nyt hallitus heräsi tähän haasteeseen ja on käynnistänyt työn. On totta kai meidän kaikkien toimijoiden vastuulla tarjota tähän työhön myös omia esityksiä, ja olen aivan varma, että sosiaalidemokraatitkin tulevat omat esityksensä antamaan tämän työryhmän käyttöön. Toivon mukaan niitä toimeenpanemalla myös Suomen talouden kasvu on tulevaisuudessa hieman parempaa kuin miltä se nyt näyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Skinnari.

14.59 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Keskustelu taloudesta, keskustelu tuloista ja menoista, on tietysti keskeinen osa työtämme täällä eduskunnassa, ja niin sen pitääkin olla, mutta kuten aina, keskustelu keskittyy aika usein menoihin ja vähemmän tuloihin. Palaan eiliseen kyselytuntiin, kun keskustelimme siitä, miten se bruttokansantuote on todellisuudessa kasvanut tai ei ole kasvanut, ja tietysti tämän vuoden luku ei ole kovin mieleinen: miinus 0,2 prosenttia. Jos valtiovarainministeriö vuosi sitten ennusti yli prosentin kasvua, niin kyllä siinä pieni ero on, ihan näin lukion lyhyelläkin matematiikalla. Nyt tietysti hallitus aivan syystä on iloinen, että ensi vuonna se kasvu olisi 1,7 prosenttia — hyvä niin, toivottavasti valtiovarainministeriö on tässä oikeassa, koska ilman noin kahden prosentin vuotuista talouskasvua sellaisen hyvinvointivaltion ylläpitäminen ja kehittäminen, millaisena minä näen pohjoismaisen hyvinvointivaltion, on erittäin vaikeaa.

Eli kiitos siitä, että puhumme tulopuolesta ja puhumme kasvusta, mutta sitten, arvoisa hallitus, niihin keinoihin: Kun me katsomme maailmantaloutta ja maailmaa, niin tietysti kysymyksen on siitä, millaisen osuuden Suomi saa maailmantaloudesta ja millaista roolia Suomi ja Euroopan unioni siinä tekevät ja luovat. Se rooli valitettavasti on haastettu monesta suunnasta, ja siksi olisi ollut tietysti hienoa kysyä ministereiltä Valtonen ja Tavio näiden muiden keskusteluiden ohessa näitä suuria kysymyksiä, että miten he ovat ajatelleet kurssia korjata. Aika vähän tästä ja tällaisesta ajattelusta saamme geopolitiisessa ympäristössä kuulla ulkopolitiikan, kaupan ja kehityksen puolelta.

Arvoisa hallitus, te olette kertoneet erilaisista työkaluista kasvuun ja investoinneille, muun muassa verotuksen puolelta veroinsentiivi, jota olette nyt esittelemässä ja tuomassa voimaan. Minusta se näyttää aika monimutkaiselta, ja uskon, että aika moni kansainvälinen sijoittaja kokee sen samalla tavalla. Itse, jos olisin näitä tekemässä, tekisin selkeää ja yksinkertaista — monimutkaiset järjestelmät eivät ole tästä maailmasta, eivätkä ne kannusta investointipäätöksiin. Tätä palautetta kannattaa kuunnella.

Olette myös esittäneet Teollisuussijoitukseen panostamista ja että se alkaa tehdä suoria investointeja. Se on hyvä asia, mutta ei Teollisuussijoituksesta tule teollista ankkuria miljardi-investoinneille. Pitäisi muuttua todella paljon ja isosti, että se ottaisi sen roolin, mitä muut eurooppalaiset maat tekevät tällä hetkellä, koska heillä ei ole varaa odottaa ja heillä ei ole varaa kadottaa teollisia työpaikkoja — katsokaa Ranskaa, katsokaa Saksaa, katsokaa sitä aktiivisuutta, miten siellä toimitaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Eli kyllä tässä voisi sanoa, että vähän niin kuin desimaaleilla ja kolikoilla pelataan, kun pitäisi olla isoilla seteleillä liikkeellä, ja se ei, arvoisa hallitus, tarkoita aina valtion rahoitusta. Niin kuin eilisessäkin rakennusteollisuuskustelussa, kyllä aina nähdään, että se on sitä veronmaksajien budjettirahaa, kun me taas puhumme erilaisista rahastoista ja niiden vivuttamisesta ja niiden käyttämisestä.

Arvoisa pääministeri, tapasitte hallituksena Ruotsin hallituksen. Odotin tapaamiselta aika paljon enemmän. On ihan selvää, että ilman Suomen ja Ruotsin yhteistä investointialustaa, yhteisiä logistisia avauksia ja toteutuksia, kuten Göteborgiin tai Norjan kanssa Narvikiin, me emme luo sitä pohjoismaista kasvualustaa, jollemme me tee yhdessä. Mielelläni kuulisin hallitukselta, mitä todella nämä tapaamiset tavoittelevat, missä ovat ne todelliset avaukset, jotka kiinnostavat varmasti koko maailmaa, koska Pohjoismaat yhdessä ovat maailman kymmenenneksi suurin talous, Texasin kokoinen. Joten kasvattakaamme sitä yhdessä, mutta se ei tule ilman työtä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

15.04 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kokko puhui tässä hetki sitten pelastustoimesta ja Pelastusopistosta. Meillä on tässä salissa usein puhetta hyvinvointialueiden palveluista mutta yleensä lähinnä niistä sosiaali- ja terveydenhuollon monista palveluista. Pelastustoimen palvelut, jotka nekin kuuluvat hyvinvointialueille, ovat paljon harvemmin esillä tämän salin seinien sisällä käytävissä keskusteluissa, vaikka sekä sote-että pelastustoimi ovat molemmat arjen turvallisuuden ja arjen toimivuuden kannalta niitä aivan keskeisiä palveluita ja on selvää, että molemmista täytyy huolehtia kaikkina aikoina.

On hyvin arvokasta, että olemme tässä salissa onnistuneet löytämään yhteisymmärryksen siitä, että pelastajien määrää tulee Suomessa kasvattaa nykyisestä huomattavasti. Pelastajapula on yksi pelastustoimen keskeisistä haasteista, johon tarvitaan ylivaalikautisia toimia. Tarvitsemme tuhat uutta pelastajaa vuoteen 2030 mennessä. Tästä tavoitteesta ei ole varaa jäädä jälkeen, jos me haluamme puuttua tähän pelastajapulaaan, joka Suomea tällä hetkellä vaivaa ja näköpiirissä myöskin uhkaa.

On hyvä, että tässä hallituksen ensi vuoden talousarvioesityksessä on huomioitu tämä pelastajapuolen huoli ja pelastajien määrän kasvattamiseen on määräraha osoitettu. Samalla on hyvä huolehtia myöskin siitä, että tuiki tärkeiden sopimuspalokuntien toimintaedellytykset kaikkialla Suomessa tulevat laitetuiksi kuntoon. Niilläkin on hyvin tärkeä rooli tässä suomalaisten arjen turvallisuuden varmistamisessa.

Huolta tässä valtion ensi vuoden budjetissa, arvoisa puhemies, herättää kuitenkin se uusi toimintamenoa säästö, jonka hallitus on kohdistamassa Pelastusopistolle. Tämä uusi toimintamenoa sopeutus on jopa lähes puolen miljoonan luokkaa, ja se on kyllä todella suuri summa siitä Pelastusopiston budjetista, joka ei valtavan suuri ole. Tämä säästö sopii myöskin hyvin huonosti niiden yhdessä jaettujen tavoitteiden kanssa, juurikin pelastajapulasta mutta myös laajemmin pelastustoimen valtakunnallisesta kehittämisestä.

Kannan huolta siitä, että jos tämä hallituksen budjettikirjaan kirjoitettu puolen miljoonan euron sopeutus nyt sitten tänne budjettikirjaan jää ja se Pelastusopistolle toteutettavaksi tulee, niin se voi kyllä lyödä korville myöskin sitä pelastajapulaa selättämistä, sitä, että me saamme ne tuhat uutta pelastajaa koulutettua tähän maahan siinä määräajassa, josta olemme hyvin yksimielisiä. Toivon, että hallitus on valmis siinä valiokuntakäsittelyssä, johon tämä budjettikirja pian etenee, harkitsemaan tämän Pelastusopiston toimintameno-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

säästön peruuttamista. Se ei valtavaan suuri summa ole, mutta sillä on iso merkitys pelastajapulaan vastaamisessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio.

15.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Salissa on käyty tällä viikolla erittäin laajaa ja kattavaa talouskeskustelua valtion ensi vuoden budjetista. Haluan vielä kiinnittää huomiota muutamaan yksityiskohtaan, jotka ovat merkittäviä yhteiskunnan tulevan kasvun ja lisääntyvän toimeliaisuuden näkökulmasta.

Ensinnäkin hallitus keventää työn verotusta pieni- ja keskituloisia painottaen, ja se on omiaan lisäämään työllistymisen kannustimia ja ottamaan vastaan työtä hieman pienemmälläkin palkalla. Verotukseen on tulossa myös työtulovähennyksen lapsikorotus, joka merkitsee suoraa kädenojennusta lapsiperheille. Vähennys on lasta ja perhettä kohti sata euroa nettona vuodessa, mikä tulee varmasti tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus toteuttaa teollisuuden kunnianpalautuksen, ja tämä sisältää muun muassa merkittäviä verohuojennuksia teollisille investoinneille, mittavia tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopanostuksia sekä Suomen Teollisuussijoituksen pääomittamista yhteensä 300 miljoonalla eurolla tulevina vuosina. Nämä kaikki ovat erittäin kannatettavia ehdotuksia, vaikka jostain syystä oppositio ne mielellään unohtaakin.

Arvoisa puhemies! Säästöjä haetaan tässä hyvin vaikeassa taloustilanteessa muun muassa valtionhallinnon toimintamenoista lähes 300 miljoonan euron verran. On täysin oikein, että byrokratiaa kavennetaan ja muun muassa luvitusmenettelyä sujuvoitetaan yhteiskunnan rattaiden öljyämiseksi. Myös vaikkapa tupakkaveron korotus on erittäin järkevä esitys, joka tuo valtion kassaan ensi vuonna lisätuloja arviolta noin 50 miljoonaa euroa. Uusia tupakkaveron korotuksia tehdään asteittain tulevina vuosina, mikä on hyväksi sekä kansanterveydellisesti että valtiontaloudellisesta näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään paljon ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvistä asioista. Ne ovat hyvin tärkeitä. En ota suoraan tähän aiempaan tänään käytyyn keskusteluun kantaa, mutta kuitenkin aihetta sivuten haluan kiittää hallitusta siitä sen tekemästä työstä, joka on nyt tuonut myös tuloksia, nimittäin työstä, jotta Naton maavoimien alaesikunta on saatu Suomeen ja Mikkeliin. Se ensinnäkin vahvistaa Suomen ja Naton toimintojen ja puolustuksen yhteensovittamista ja myös tuo varmasti mukanaan jatkossa Itä-Suomeen paljon toivottua lisäelinvoimaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttila.

15.10 Helena Marttila sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä tästä pienestä mutta merkittävästä kahden miljoonan säästötoimesta ja sosiaalityöntekijöiden pätevyyden alenemisesta:

On ilmeistä, että laillistetut sosiaalityöntekijät eivät pidä hyvinvointialueita houkuttelevana työnantajana. Sen sijaan, että rekrytoinnin tueksi kokeiltaisiin keinoja, kuten työn vaativuutta vastaavaa palkkaa ja kohtuullista asiakasmäärää, lähetetään nyt sosiaalityöntekijöille tällainen viesti maan hallituksen toimesta. Pätevyysvaatimusten heikentämisen sijaan työvoimapula tulisi ratkaista keinoin, jotka pohjautuvat sosiaalityöntekijöiden ammat-tiosaamisen tunnistamiseen ja arvostamiseen, eivät sen totaaliseen lyttäämiseen. Erityisesti sosionomien täydennysopinnoilla paikattaisiin sosiaalityöntekijöitä koskevaa henkilös-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

töpulaa. Olen itse molempia, sekä sosionomi että sosiaalityöntekijä, ja arvostan kumpaa-kin tutkintoa, mutta en voi liiaksi painottaa, että kyseessä ovat eri tutkinnot. Vai löytyykö tästä salista joku, jonka mielestä pitkän sairaanhoitajan uran tehnyt hoitaja voisi alkaa toimia lääkärinä? Miksi vastaava on ok sosiaalialalla, jolla tehdään yhtä lailla erittäin järeitä, elämänpolkua ja perusoikeuksia koskevia päätöksiä?

Lakiluonnoksen lausunnoissa nostettiin esiin, että lakimuutos voi vähentää sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointia ja veto- ja pitovoimaa ja kasvattaa halukkuutta vaihtaa alaa. Lakiehdotuksen nähtiin kuormittavan sosiaalityöntekijöitä. Nähtiin myös, että lakiesitys voi heikentää sosiaalityön opiskelijoiden motivaatiota kiinnittyä alalle. Kaikki lakimuutoksesta lausunnon antaneet olivat yksimielisiä siitä, että oletetut säästöt jäävät syntymättä.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ja Sosiaalityöntekijöiden seura luovuttivat kuun alussa Pelasta SOS -vetoomuksen, jonka noin 2 800 allekirjoittajaa vaativat, että hallitus pitää ennallaan tilapäisten sosiaalityöntekijöiden kelpoisuusehdot. Kuullaan tämä ammattilaisten vetoomus ja perutaan tämä esitys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama sana liittyen vuoden 2025 talousarvion käsittelyyn ja siihen liittyviin työllisyysasioihin:

Tällä talousarvioesityksellä lyödään piste osatyökykyisten työllistämiseksi avoimille työmarkkinoille, vaikka perustuslain 18 §:n pitäisi taata kaikille suomalaisille oikeus työhön. Tämän tosiasian sinetöivän budjettilakinne perusteluissa kuitenkin toteatte silmäkään räpäyttämättä, että tämä kumoamislaki voidaan säätää tavallisessa säätämisyjärjestyksessä — eli se, että suljette osan kansalaisista tämän perustuslain takaaman suojan ulkopuolelle. Te olette täällä todistaneet ja toistaneet, että Suomi nousee työllä ja yhteen hiileen puhaltamalla, mutta miten te voitte luokitella työvoimaa hyviin ja huonoihin? Ei se ole ollut, eikä ole, perustuslain 18 §:n tarkoitus eikä lainsäätäjän henki ymmärtääkseni tässä talossa.

Miten te aiotte edistää nyt osatyökykyisten, työhaluisten kansalaisten osallisuutta työmarkkinoilla? Jos edellisen hallituksen lääkkeet maistuivat teistä pahalta, mitä te nyt sitten aiotte konkreettisesti tehdä? Mikä onkaan teidän vaihtoehtonne? Miten te vastaatte näille tuhansille, jotka te nyt paikkaatte nurkkaan, pois silmistä, pois mielestä, vai miten te elätte tämän kysymyksen kanssa? Tätäkö on yhteen hiileen puhaltaminen, jolla Suomi saadaan nousuun?

Arvoisa puhemies! Mielestäni työvoima on edelleen valtiiovallan erityisessä suojelussa perustuslain perustelujen mukaisesti, ja viime kädessä eduskunnan tulee pitää huoli siitä, että kaikki pidetään mukana eikä ihmisten anneta jäädä työmarkkinoillakaan oman onnensa nojaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard.

15.15 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Piti tulla satatuhatta uutta työllistä, tulikin kymmeniätuhansia työttömiä. Mutta tähän on vain yksi esimerkki hallituksen kehnosta ja kasvun laiminlyövästä politiikasta — politiikasta, jonka lähtökohtana on ideologinen, täysin fiktiivisellä pakolla perusteltu halu leikata niiltä, joilla muutenkin on vaikeaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Olen tässä salissa useinkin kysynyt, miksi hallitus kohdentaa kaikista kipeimmät toimet juuri heihin, jotka ovat heikossa asemassa. En ole saanut tähän kysymykseen vastausta. Ja tämä tapahtuu vieläpä samanaikaisesti, kun rikkaita hellitään veroalella. Tämä tapahtuu samalla, kun hallitus ei ole löytänyt juurikaan leikattavaa yritystuista, vaikka iso osa niistä menee säilyttävään ja kehitystä jarruttavaan toimintaan sen sijaan, että ne ohjaisivat luomaan uutta. Leikattavaa ei ole löytynyt myöskään yksityisen puolen terveydenhuollon Kela-korvauksista, vaikka me tiedämme, että ne valuvat yksityisen terveysbisneksen voittoihin eivätkä lisää ihmisten käyntejä lääkärissä. Ne eivät myöskään hyödytä muita kuin heitä, joilla on muutenkin varaa maksaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on kaikessa näivettyvyydessään erittäin lyhytnäköistä. Useat päällekkäiset leikkaukset vievät jopa satoja euroja pienituloisilta lasten lapsiperheköyhyyttä, syrjäytymistä ja mielenterveysongelmia. Nämä kaikki asiat ovat niitä kohtaa-ville ihmisille itselleen traagisia, mutta myös hyvin kalliita yhteiskunnalle. Olemme nähneet jo 90-luvun laman vaikutukset hyvinvoinnille sekä siihen, miten ihmiset laman jälkeen pystyvät olemaan osallisena työelämässä. Hallitus kaiken tämän lisäksi myös heikentää ihmisten mahdollisuuksia kouluttautua uudelle alalle, olla enemmän osallinen työelämässä ja parantaa asemiaan omalla työllään.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka tulee meille hyvin kalliiksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.17 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään keskusteltu ulko- ja turvallisuuspolitiikasta. Tämä hallitus on syystäkin tässä maailmanajassa painottanut turvallisuutta. Se näkyy myös budjetin panostuksissa niin ulkoiseen kuin sisäiseenkin turvallisuuteen. Lopulta se kaikkein tärkein tehtävämme, joka luo pohjan sille, että voimme panostaa palveluihin ja vaalia suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, on se, että Suomi pidentään turvassa ja huolehditaan siitä, että säilytämme itsenäisyytemme ja emme aseellisiin konflikteihin joudu. Tämä painotus näkyy vahvasti budjetissa: Suomi panostaa puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen ja puolustusta kehitetään yhdessä Nato-integraation eteenpäinviemisen kanssa, ja näin kuuluu ollakin. Tunnistamme realistisesti turvallisuusympäristömme.

No, turvallisuuden lisäksi painottuu se, että taloutta laitetaan nyt kuntoon. Se tehdään sen vuoksi, että Suomi on hyvinvointiyhteiskunta myös tulevaisuudessa, jotta myös tulevaisuudessa voimme rahoittaa laadukkaan, maksuttoman koulutuksen, terveydenhuollon ja muut tärkeät palvelut ihmisille ja toisaalta myös huolehtia kestävästi turvallisuuspanostuksista. Talouden tasapainottamisen ohella hallitus tekee kasvutoimia ja satsaa siihen, että uudistusten myötä työnteke kannattaa. Yhä useampi työikäinen ja työkykyinen ihminen on saatava mukaan työelämään, ja toisaalta tarvitaan panostuksia kasvuun.

Nämä kaikki ovat hallituksen työlliställä: turvallisuudesta huolehditaan, taloutta laitetaan kuntoon ja kasvuille luodaan edellytyksiä.

Kolmantena itselleni tärkeänä osa-alueena haluan nostaa hallituksen mittavat panostukset koulutukseen, erityisesti perusopetukseen. Vaikka elämme taloudellisesti niukkoja aikoja siinä mielessä, että melkein joka sektorilla, ehkä turvallisuutta ja koulutusta lukuun ottamatta, joudutaan tekemään säästöjä, niin kuitenkin turvallisuuden ohella koulutusta tämä hallitus on halunnut suojata, koska se nähdään sellaisena kivijalkana, johon Suomen menestys tulevaisuudessa perustuu. Eli perusopetukseen vahvat satsaukset, jotta jokainen saa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

riittävät perustiedot ja -taidot, ja toisaalta historialliset satsaukset tutkimukseen ja tuotekehitykseen, koska osaaminen on se, millä Suomi lopulta kansainvälisesti pärjää ja on kilpailukykyinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.20 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä talousarviokäsittelyn yhteydessä olen useita puheenvuoroja pitänyt havaitsemistani huomioista liittyen tähän talousarvioon ja tietysti tärkeiksi kokemiini seikkoihin, esimerkiksi työllisyyteen, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja jopa ympäristöpolitiikkaan olen muutamia puheenvuoroja pitänyt, mutta havaitsin, että yksi aihe on jäänyt käyttämättä, ja sen toteutan tässä viimeisessä puheenvuorossani.

Itä-Suomi on alueena tässä salissa saanut sympatiaa, empatiaa, puheita paljon — ehkä tekoja sitten kuitenkin vähemmän, valitettavasti. Toki tärkeä investointi Itä-Suomeen, jos puhutaan liikenneväylistä, on tämä vt 5 Leppävirta—Kuopio-väli, ja se on nyt talousarviossa huomioitu, ja hyvä niin, elikkä konkreettisesti se tärkeä investointi etenee. Kuitenkin siellä Itä-Suomessa on vielä valtavasti tarpeita niin tiehankkeitten kuin junaliikenteen osalta niihin liittyviin kehitystarpeisiin nähden. Koenkin tarpeelliseksi tässä kertoa, että tulen tekemään, totta kai, talousarvioaloitteita liittyen tärkeisiin tieinvestointeihin ja -hankkeisiin, mitkä sitten edesauttavat sitä asiaa, mistä täällä paljon puheita on pidetty. Elikkä puheita on pidetty siitä, että Itä-Suomi pitää olla saavutettavissa, Itä-Suomessa pitää teolliset mahdollisuudet olla mahdollisimman hyvät ja niin poispäin. Tulen totta kai omilla aloitteillani vielä ensi viikolla näihin asioihin tekemään esityksiä Itä-Suomen ja Itä-Suomen asukkaitten puolesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard.

15.22 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Vikman nosti minusta varsin ansiokkaasti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikkamme, ja siksi en voi tässä kohtaa olla vetoamatta pääministeri Orpoon ja kokoomukseen laajemmin: Käyttäkää arvovaltaanne. Kasatkaa hallituksen rivit Ukrainan kokonaisvaltaisen tukemisen puolesta. Olette itse hallituskokoonpanonne valinneet, mutta se ei saisi haitata sitä ajatusta, että ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tehdään yhdessä. Se on pienen maan elinehto.

Toivon todella, että pääministeri tekee nyt kaikkensa, että Ukrainan jälleenrakennusliittoumaan liitytään. Se ei ole minusta mitenkään pieni ja vähämerkityksinen asia, vaan kyse on pikemminkin siitä, miten meidän ulkopoliittikkamme linjat näkyvät konkreettisina tekoina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.23 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Se, että Ukraina voittaa sodan, on Suomelle tärkeä prioriteetti. Kuten ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on todettu ja kuten hallitus hyvin yksituumaisesti on linjannut — ja se ymmärtääkseni vielä nauttii parlamentaarisesti laajaa tukea — me seisomme määrätietoisesti Ukrainan tukena, ja siinä asiassa ei ole mitään epäselvää. Päinvastoin, Suomi on suurimpien tukijoiden joukossa. Meille on ulko- ja turvallisuuspolitiikan yksi prioriteetti tällä hetkellä se, että tuemme Uk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

rainaa. Toki se ydin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on aina se, että me huolehdimme suomalaisten turvallisuudesta ja edellytyksistä hyvinvointiin ja huolehdimme Suomen itsenäisyydestä, alueellisesta koskemattomuudesta ja siitä, että emme aseellisiin konflikteihin joudu, ja näistä hallitus myös on hyvin yhtenäinen. Kun budjettikeskustelussa olemme, tämä näkyy myös budjettipanostuksina siellä turvallisuuden puolella, ja ne ovat suuria.

Nähdäkseni kuitenkin on hyvä huomata, että mitä tulee sitten tasa-arvoon, naisten ja tyttöjen aseman edistämiseen, niin siinäkin tämä hallitus tekee paljon konkretiaa myös ministeri Tavion tontilla, ja yhtä lailla naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämisen ohella vahvana kirjauksena ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa on seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksien edistäminen ja puolustaminen. Myös sillä saralla tapahtuu parhailaankin paljon.

Mitä tulee sitten tämän yhden, ministeri Tavion omassa toimivallassa olleen kehityspoliitiikan yksityiskohdan ja päätöksen käsittelyyn, kun kyse on tästä Ukrainan jälleenrakennusta koskevasta tasa-arvoliittoumasta, niin siitähän tullaan hallituksen piirissä käymään sitten keskustelu, mikä minusta on aivan paikallaan, kun meillä on tilanne, että meillä on erittäin selkeät hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon kirjaukset. Kun tasavallan presidentti ja Suomen hallitushan sitten käytännössä toimeenpanevat joka päivä sitä hallituksen linjaa, niin on luonnollista ja minusta on paikallaan, että jos selonteon tekstejä täytyy tulkita, silloin niistä käydään keskustelua, ja tämä keskustelu on tulossa. Itse odotan sitä, että keskustelun lopputuloksena meillä ei ole kellään mitään epäilystä siitä, että, niin kuin aikaisemminkin, selonteon kirjaukset ovat ne linjat, jotka pitävät ja joita noudatetaan. Minusta ne ovat oikein hyvät kirjaukset. [Puhemies koputtaa] Ei pidä kuitenkaan luoda sellaista kuvaa, että meillä jotenkin olisi epäselvä ulkopoliitiikan linja, kun se juuri on nimenomaan siellä selonteossa erittäin kirkkaana ja yksimielisenä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.26 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Juoksin tänne tuolta huoneestani, josta olen seurannut osittain tätä keskustelua, kun havaitsin, että tässä keskustellaan vielä isoista teemoista. Itse haluaisin hieman problematisoida eteenpäin tuota, mitä ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja Vikman juuri tässä äsken sanoi.

Te avasitte puheenvuoronne sillä, että ei ole epäselvyyttä siinä, että meillä on yhtenäinen linja Suomessa, että tuemme Ukrainan voittoa ja Ukrainan tulee voittaa tämä sota. Tämä on slogan, jota paljon käytetään, slogan, johon voi yhtyä, mutta se voidaan osittain problematisoida, ja haluaisin kysyä tarkemmin, mitä edustaja Vikman tällä Ukrainan sodan voittamisella tarkoittaa. Sehän voi nimittäin tarkoittaa useampia eri asioita, ja hieman avaan sitä näkökulmaa, joka itselläni tässä asiassa on. Nimittäin on maita, jotka toteavat, että he eivät puhu Ukrainan voitosta, vaan he puhuvat siitä, että Ukrainan ei pidä hävitä tätä sotaa. Siinäkin on oma korostuksensa ja oma nyanssinsa, että se sanotaan noin päin.

Suomalaisillehan tämä on lähtökohdiltaan ihan toisenlainen sota kuin useimmille muille, jotka Ukrainaa tukevat ja ovat vahvasti siinä lähtökohdassa, että kaikki mahdollinen tuki Ukrainalle on annettava tässä sen kamppailussa ulkoista aggressiota vastaan. Suomalaisillehan tämä 24.2. ei näyttäydy samalla lailla kuin muille maille. Muille maille se on alueellisen koskemattomuuden kriisi. Muille maille se on YK:n peruskirjan jyrkkä rikkominen. Suomalaisille se ei ole kuin muisto: syvässä muistissa meillä on 30.11.1939. Me olimme yksin silloin, ja me luemme Suomessa sitä aivan toisella tavalla kuin muut: meille tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Ukrainan kamppailu on eksistenssikysymys, niin kuin me olimme eksistenssitilanteessa, kun talvisodassa ja sitä seuranneissa kamppailuissa valtakunnan kohtalo ratkaistiin. Silloin me katsomme tästä perspektiivistä, ja Suomen ehdoton apu Ukrainalle tulee juuri tästä lähtökohdasta. Se on maan eksistenssikysymys ja kansakunnan luonnin — ei ainoastaan luonnin vaan olemassaolon — kysymys. Silloin me asetammekin sen kysymyksen täältä päin, mitä tarkoittaa se Ukrainan voitto.

Meillähän 13.3.1940, kun talvisota loppui — 105 päivää kesti se sotamme meillä — li-put olivat Helsingissä puolitangossa, ympäri Suomen puolitangossa. Me menetimme Karjalan, minun vanhempieni kotiseudun, ja me karjalaiset koimme sen voimakkaana tappiona. Jälkikäteen, kun arvioidaan, mitä tapahtui tuossa sodassa, se oli torjuntavoitto. Itse asiassa se oli torjuntavoitto: Suomi kansakuntana säilyi. Helsinki, Lontoo ja Moskova olivat ainoat pääkaupungit, jotka osallistuivat sotaan Euroopassa toisen maailmansodan aikana ja joita ei miehitetty. Se oli aito kansakunnan selviytymistarina, ja siitä eteenpäin olemmekin eläneet Suomessa rauhanjaksoa.

Tässä on nyt tavallaan se tilanne, [Puhemies koputtaa] kuten presidentti Stubb on asian muotoillut... — Pitääkö minun jatkaa tuolta? Tämä tarina vähän jatkuu. Jos jatkan sen loppuun sieltä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Tämä on nimittäin arvokas kysymys, minkä te nostitte. [Sofia Vikman: Vastatkaa myös itsel!] — Yritän vastata itsekin tähän kysymykseen. — Se oli meille aidosti torjuntavoitto, ja siitä kulmasta presidentti Alexander Stubb on ilmaissut tämän asian niin, että hänhän on sanonut suoraan, että Ukraina on jo voittanut tämän sodan — ja tämä on se minun vastaukseni: Ukraina on jo tämän sodan voittanut. Ukraina on tämän sodan jälkeen kansakunta kansakuntien joukossa. Kansan identiteetti ei Ukrainassa ole koskaan ollut sama kuin nyt tällä hetkellä. Kansakunta ei ole koskaan ollut näin yhtenäinen kuin se juuri nyt on, ja se kokee tämän sotakysymyksen kansallisena kohtalonkysymyksenä — juuri niin kuin me Suomessakin yhdyttiin. Talvisodan henki on meillä kaikilla tiedossa.

Täsmälleen sama toistuu historiassa: maa oli jakaantunut, Stalin laski väärin, Putin laski väärin, että Ukraina olisi jakaantunut — ei, yhtenäinen kansakunta. Tässä suhteessa tämä kansakunta on jo voittanut, koska ei enää palaudu se, mistä Putin tässä haaveili — ”Neuvostoliiton hajoaminen oli suurin geopolitiittinen katastrofi, mikä viime vuosina tapahtui”. Se ei enää koskaan palaudu, ei edes sinä ydinvaltiona, mitä he toivovat. Moskovan johtaja sanoi, että isovenäläiset hallitsevat, vähävenäläiset ovat mukana ja valkovenäläiset samaa joukkuetta, eli tämä itäslaavien yhteisö — se ei enää palaudu, se on mennyt jo. Vaikka Venäjä voittaisi, valtaisi koko maan, se ei enää tavoita sitä kokonaisuutta. Tässä mielessä se on menetetty ja Ukraina on voittanut. — Nyt viisi minuuttia on täynnä. Jatkanko tästä vai otanko uuden puheenvuoron?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: No, jatkakaa vain, niin ei tarvitse pallotella tällä kertaa.

No joo, koska tulee se jatko tässä, joka on se olennaisin jatko. — Venäjä on tämän sodan tästä näkökulmasta jo hävinnyt. Se on jo aidosti hävinnyt tämän sodan täysin riippumatta siitä, minkälainen aseleporatkaisu sieltä syntyy. Se on täysin riippumaton siitä, mutta tämä iso tappio Venäjälle on tullut. Se voi jonkun alueen — ”Karjalan” — saada sieltä täältä, mutta anneksaatiota me emme koskaan tule hyväksymään. Kansainvälinen yhteisö ei tule koskaan sitä hyväksymään. Se voi hyväksyä status quon, mutta se ei tule hyväksymään sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

ratkaisua. Väkivallalla ja voimalla otettuja alueita ei enää nyky-Euroopassa voida hyväksyä. Se on ihan absoluuttista. Tämä ratkaisu siinä ei ole mukana, mutta aseet voidaan saada vaikenemaan, ja syntyy jäänyt konfliktitilanne, joka on ratkaisematon. Euroopan turvallisuustilanne on kahtia jakautunut, ja me elämme epätoivoisien aikojen edessä, mutta onhan se tilanne olemassa, että Ukraina tosiaan voittaa sen sodan ja Eurooppa voittaa, Suomi voittaa ja kaikki voittamme. Se tapahtuu, yllättävää kyllä, vain sillä hetkellä, kun Venäjä ja Ukraina jakavat sen saman kohtalon yhdessä, sen Ukrainan voiton yhdessä, sen, että tunnustamme Ukrainan kansallisen olemassaolon valtiona, ja on uusi Venäjä. Se ei ole tämä Venäjä näillä rakenteilla, millä me nyt elämme, vaan se on se uusi Venäjä.

Arvoisa puhemies! Minä kohtasin Julija Navalnajan ja Vladimir Kara-Murzan, kun he tulivat Suomeen. Koko Suomi otti heidät vastaan, korkeimmalta taholta eduskunnan kaikki nämä keskeiset elimet, jotka vastaavat ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, kohtasimme ja näimme toisen Venäjän — me näimme toisen Venäjän. Se on olemassa, se toinen Venäjä. Sille tulee elintila jossakin kohdassa. Ja nyt tulee isoksi kysymykseksi — ja sitten lopetan siihen — se, miten me itse toimimme täällä. Ovatko venäläiset ja se oppositio, ne voimat, jotka jakavat yhteiset arvot meidän kanssamme, valmiita sillä hetkellä, kun se murroshetki tulee vastaan? Ne eivät olleet valmiina 1917, ne eivät olleet valmiina 1991. Ovatko ne jatkossa valmiit? Ja toisinpäin: olemmeko me kaikki täällä Euroopassa valmiita ottamaan sen uuden Venäjän vastaan, avaamaan sen yhteistyön tien, integraation tien ja yhteisen eurooppalaisen kodin, mistä Mihail Gorbatšov puhui?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.34 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kun kerran kysyttiin, niin otin vielä puheenvuoron. Putin laski väärin, kyllä; Ukraina on taistellut ja taistelee urhoollisesti. Nopeita voittoja Putinille ei tullut. Siinä mielessä tilanne ei kuitenkaan ole ohi, että Venäjä jatkaa julmaa kansainvälisen oikeuden vastaista hyökkäyssotaansa Ukrainassa joka päivä, edelleenkin. Ja mitä tulee rauhan saavuttamiseen, niin sitä en määrittele minä, eikä sitä määritellä Suomen eduskunnassa. Rauha on saavutettava siten, että Ukraina ja ukrainalaiset voivat sen hyväksyä ja että Ukrainan suvereniteetti turvataan. Näin ollen meidän näkökulmamme on se, että me tuemme Ukrainaa niin kauan kuin on tarvis ja teemme töitä sen eteen, että myös muu Eurooppa ja kansainvälinen yhteisö tukee Ukrainaa ja tunnistaa tämän tilanteen painoarvon ja vakavuuden.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.35 Kimmo Kiljunen sd: Jos puhemies sallii minulle vielä yhden puheenvuoron, joka olisi pitänyt puhua jo tässä paljon, paljon aikaisemmin ja joka oli se puheenvuoro, millä olin valmistautunut tähän budjettikeskusteluun — täällä oli ministeri Tavio paikalla, ja hän on nimenomaan kauppa- ja kehitysyhteistyöministeri — niin avaisin sen ison dilemman nyt tässä vielä, vaikka se tulee vain pöytäkirjoihin. Mutta kun tässä on nyt iso asia, minkä me kohtaamme.

Tämä hallitus valitettavasti... Koko Suomen kehitysyhteistyöpolitiikan historian aikana 1960- ja 1970-luvuilta asti — sitä ennen me olimme nettosaajia, vastaanottajia, vuoteen 1968 asti, ja siitä eteenpäin olemme nettomaksajia olleet — sen filosofia on luonnollisestikin ollut globaali yhteisvastuu. Tänä päivänäkin puhumme Agenda 2030:n kestävästä ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

hityksen edellytysten turvaamisesta kaikille, joka on siis sosiaalisesti, taloudellisesti sekä ympäristöllisesti kestävä kehitys, ja siinä on nimenomaan tämä globaali yhteisvastuu takana. Me olemme nyt ensimmäisen kerran emme ainoastaan laistamassa siitä tavoitteesta, joka asetettiin vuonna 1970 ja joka oli 0,7 prosenttia, ja näistä leikkauksista on paljon puhuttu... [Sofia Vikman: Eihän siinä olla ennenkään oltu!] — Me olemme 1990, edustaja Vikman, olleet kerran siinä, ja sekin oli puolivahingossa. Kyllä, silloin hallitus nostikin kehitysyhteistyötä, ja kun 0,68 oli tavoitteena, saatiin 0,7. Miksi? Silloin tapahtui bkt:n lasku, ja se tuli vastaan. Eli se puolivahingossa tuli. Yhden kerran se on saavutettu. — Mutta nythän me olemme nämä isot leikkaukset... [Sofia Vikman: Ei kuitenkaan siihen samaan pyritä!] — En halunnut puhua määrästä nyt. Me ollaan tänäänkin täällä puhuttu siitä määrästä, että kehitysyhteistyöleikkaukset johtavat siihen, että meillä ei ole kyvykkyyttä muun muassa turvaneuvostokampanjaamme viedä. Minä en ota kehitysyhteistyötä koskaan välineellisesti. Se ei ole väline, vaan se on arvopohjaisesti juuri tätä yhteisvastuun politiikkaa, jossa globaali köyhyys on tietenkin primäärijuttu siellä taustalla, mutta myös koko tämän kestävä kehityksen agendan synnyttäminen.

Tämän hallituksen ohjelma, mikä meillä on, on laadullinen muutos — tämä on laadullinen muutos kehitysyhteistyössä. Koko arvopohja on toinen. Me emme enää kuulu pohjoismaiseen perheeseen kehitysavun antajana. Me olemme olleet free ridereita määrärahojen puitteissa. Nyt me emme ole enää free ridereita edes määrärahojen puitteissa, vaan me olemme myös arvopohjaltammekin erilaisia. Meidän kehitysyhteistyömme on arvopohjaisesti tällä hetkellä viennin edistämisen jatke. Se on kaupallisten intressien jatke. Se ei ole kehitysyhteistyön tehtävä, vaan sehän on sidottua apua. Se voi välineellisesti auttaa suomalaisia yrityksiä kehitysyhteistyössä, mutta se ei ole sen tavoite, ja nyt se on määritelty tavoitteeksi. Se näkyy siinä, että multilateraalinen apu romautetaan käytännössä kokonaan. Meillä viedään keskeisiltä järjestöiltä apu pois. Maaohjelmat häviävät meiltä käytännössä, pudotetaan rajulla tavalla. Kyllä, kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö jatkuu, mutta sielläkin tämä apu on primäärisemmin vientivetoisen yritystoiminnan tukemiseen liittyvää. Meillä ei ole enää edes 0,2 prosentin tavoitetta vähiten kehittyneille maille. [Puhemies koputtaa] Meillä ei ole enää tavoitetta, että 85 prosenttia avusta menee naisten ja tyttöjen tasa-arvon kehittämiseen eli sukupuolten välisen tasa-arvon kehittämiseen läpäisyperiaatteella. Meiltä puuttuvat kaikki ne keskeiset peruskriteerit, joilla kehitysyhteistyötä on tällä hetkellä hoidettu, ja tämä on tämä kysymys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.39 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee edustaja Kiljusen mainitsemaan pohjoismaiseen perheeseen, niin meidän on huomattavasti helpompi kuulua pohjoismaiseen perheeseen avunantajana, kunhan tämän hallituksen uudistusten myötä kuulumme pohjoismaiseen perheeseen työllisyysasteen osalta. Silloin meillä on kestävällä pohjalla se, että rahoitamme palveluita täällä Suomessa, ja pystymme silloin olemaan myös avunantajana valtiontalouden näkökulmasta helpommin osana pohjoismaista perhettä, jossa nähdäkseni, omasta näkökannastani katsoen olemme yhä edelleenkin vahvasti — osa pohjoismaista perhettä, osa läntistä arvoyhteisöä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee kehitysyhteistyön sopeutustoimiin, ne ovat vaikeita sopeutuksia, joita kohdistuu myös tälle hallinnonalalle, kuten tässä tilanteessa melkein kaikille muillekin hallinnonaloille. Kun Suomen talous on taas kestävämmällä pohjalla, voim-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

me osallistua aktiivisemmin globaalien ongelmien ratkaisuun myös rahallisesti. Ylipäänsä talouden kuntoon laittamisessa on ennen kaikkea kyse siitä, että olemme tulevaisuudessa-kin sellainen yhteiskunta, joka apua pystyy antamaan. Talous on pidettävä kunnossa ja nyt laitettava kuntoon.

Vähemmällä resursseilla on entistä tärkeämpää huolehtia kehitysyhteistyön tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta sekä ehdollisuudesta. Hallitusohjelmassa alleviivataan Suomen strategista suhtautumista kehitysyhteistyöhön. Tämä on minusta viisasta. Suomi keskittyy kannaltaan olennaisiin kumppanimaihin ja rakentaa niihin strategisempaa suhdetta, joka perustuu meidän selkeisiin painopistealueisiin. Se tietysti tarkoittaa myös sitä, että jatkossa niitä painopistemaita on ehkä vähemmän, mutta yhteistyö on strategisempaa ja vahvempaa.

Leikkauksista huolimatta on oleellista se, että hallitus pitää kiinni kehitysyhteistyön pitkäjänteisyydestä. Kehitysyhteistyö perustuu jatkossakin Suomen pitkän linjan vahvuusalueisiin ja laajasti jaettuihin prioriteetteihin mukaan lukien naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistaminen, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltioperiaate ja myös ilmastotoimet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

15.41 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Te varmasti kummeksutte, että ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja debatoivat tässä salissa. Te mielesänne ajattelette: miksi te ette debatoi siellä ulkoasiainvaliokunnassa? Mutta me emme debatoi ulkoasiainvaliokunnassa keskenämme. Meidän roolimme on erilainen siellä. Siellä me emme rakenna tätä diskurssitilaa toistemme välille sen takia, että me yritetään hakea se konsensus ja yhteisymmärrys, jolloin me joudumme pikemminkin välittämään sitä, että siellä valiokunnassa olevat erilaiset kannat tulisivat yhteen. Sen takia me emme voi käydä tätä keskustelua ja me käytämme tämän salitilanteen nyt siihen, että me voimme edustaja Vikmanin kanssa edustajina puhua: edustaja Kiljunen puhuu edustaja Vikmanille, eikä valiokunnan puheenjohtaja puhu valiokunnan varapuheenjohtajalle. Tämä selittääköön tätä, minkä takia me nyt yhtäkkiä tässä tästä puhutaan.

Haluan avata hieman eteenpäin, ihan pelkästään sen takia, että edustaja Vikman edustaa hallituspuolueita ja itse edustan oppositiota. Nyt voi reilummin katsoa ne kysymykset, missä meillä on, ei nyt vastakkainasettelua mutta erilaisia korostuksia — otetaan se näin päin.

Kieltämättä tämä on totta, että kehitysyhteistyössä on se hieno painopiste tullut tässä vastaan nyt, niin kuin tuli muun muassa edustaja Vähämäen kysymyksessä: Hän huomautti, että kansalaisjärjestöyhteistyötä kehitetään. Se on laadukasta yhteistyötä. Se nimittäin on laadukasta yhteistyötä, ja hienoa näin. Myöskin UNIFILille ja YK:n naistenjärjestölle annetaan lisäys. Se on niitä ainoita monenkeskisiä järjestöjä, jotka saavat tukea lisää, mutta muilta menee. Eli nämä tietyt ovat hyviä piirteitä. Muun muassa lähetystöverkostoon ei kosketa, vaan se halutaan pitää laveana. Se on valiokunnankin kanta.

Mutta nyt tulevat nämä isot, arvopohjaisemmat kysymykset, ja sanon yhden ison huolen, mikä tässä liittyy nyt kansainväliseen yhteistyöhön ja ehkä laveamminkin ulkoministeriön hallinnonalaan, koska siitä puhutaan laveammin:

Nyt tämä hallitus on valinnut erikoisen kulman. Se leikkaa järjestökentältä kautta linjan, mutta se ei mene lainkaan juustohöylällä, vaan on valittu tietyntyyppiset järjestöperheet, joilta tuki häviää kokonaisuudessaan. Rauhanjärjestöt ovat tästä klassinen, karmein esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

merkki. Tässä kriisitilanteessa, jolloin rauhanjärjestöjen ääntä kaivattaisiin enemmän kuin muulloin, yhtäkkiä sieltä vedetään jalat alta, eli ne häviävät kokonaan julkisen tuen piiristä.

Siellä on monia muitakin: Suomen YK-liitto, instituutio — arvoisa puhemies, instituutio Suomessa, 1955 perustettu instituutio, jolla pitäisi olla absoluuttinen tuki. Kaikkialla YK-liitot maailmanlaajuisesti ovat keskeisiä YK-politiikan tukijoita, kansalaisyhteiskunnan yhteyksien rakentajia ja kansainvälisen kasvatuksen keskeisiä elimiä. 75 prosenttia rahoituksesta pois. Finnwatch-tyyppiset järjestöt Suomessa, jotka nimenomaan pyrkivät järjestökenttänä korruptionvastaisiin toimiin, talousrikollisuuteen ja harmaaseen talouteen puuttumaan: rahoitus puuttuu, meiltä kategoriana häviää kokonaan.

Meillä on yhtäkkiä tällainen erikoinen kulma, että järjestöperhe kokonaisuudessaan häviää pois. Sitten siellä saattaa olla joitain järjestöperheitä, jotka saavat, helluntaiseurakunnista alkaen. En mene yhtään yksityiskohtiin, mitkä saavat, mitkä eivät saa. Mutta kun valitaan kokonainen kategoria järjestöjä — kansainväliseen kasvatukseen ja rauhankasvatukseen liittyviltä järjestöiltä kaikki pois — niin tästä tulee semmoinen hankaluus, että kun seuraava hallitus tulee... Toivottavasti me voitaisiin olla silloin hallituksessa — täällä meitä on kaksi oppositio puolueen kansanedustajaa, [Puhemies koputtaa] kolmekin salissa, mutta kaksi on paikalla... [Puhemies koputtaa] — Pitääkö jatkaa taas sieltä? Säännöt ovat sääntöjä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kolme minuuttia on paikalta. Pöntössä on vähän enemmän joustoa.

Hyvä on, minä hyväksyn sen. Puhemies johtaa kokousta. — Tämän edustaja Vikmanilakin kysyn nyt, kun voin sen kysyä näin, kun nyt puhutaan puolueihmisinä ja kansanedustajina tässä salissa: Kun mennään järjestöperheitäin kategorisoimaan pois ja kun meillähän on Suomessa taipumuksena, että syntyy erilaisia koalitionhallituksia, niin hyvin todennäköisesti meillä on jossain vaiheessa toisenlainen hallitus — viimeksi oli niin sanottu punavihreä hallituskokonaisuus — ja se johtaa väkisin siihen, että nämä alakategoriat, jotka täältä yhtäkkiä on poistettu tämän, niin kuin kutsumme, sinimustan hallituksen toimesta — sille voidaan antaa erilaisia nimiä, ja minä kutsun nyt tätä näin... [Sofia Vikman: Hieman kohtuuton nimitys!] — No joo, se voi olla kohtuuton, minä tunnistan. Punavihreästäkin monet kokevat, että onko se kohtuullista, kohtuutonta. Leimat kun tulevat, niin ne helposti jäävät, mutta näen väriskaalassa nämä erot, kun nämä erot näkyvät reaalipolitiikassakin. — Nyt sitten tulee tilanne, että jos tämä toinen koalitio jossain vaiheessa käyttää tätä valtaa, niin silloinhan se johtaa väkisin siihen, että me joudutaan kaksinkertaistamaan tämä järjestökentän tuki, joka nyt on poistettu — ja nythän tapahtuu katastrofi. Sen jälkeen meidän kansalaisyhteiskunta ei olekaan aito kansalaisyhteiskunta, vaan järjestökenttä jakaantuu poliittisiin suosikkeihin puoluepoliittisiin perustein. Tämähän on kammottava kuolinisku avoimelle kansalaisyhteiskunnalle, joka saa aidon tuen riippumatta siitä, onko ministerinä just sellainen ministeri, jonka ajatusmaailmaan juuri tuontyyppinen järjestökenttä ei sovi. Se on oleellista, että se on järjestökenttä, se on kansalaisyhteiskuntaa, ja me emme rupea näitä luokittelemaan puoluepoliittisiin perustein tai hallitusperustein.

Tämän skenaarion haluan esittää teille, edustaja Vikman, suoraan. Tämäntapainen kategorisointi, niin kuin suora eliminointi, [Puhemies koputtaa] on nyt johtamassa koko järjestökentän osalta isoon, isoon kansalaisyhteiskunnan haasteeseen tällä hetkellä Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Gebhard.

15.47 **Elisa Gebhard sd:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin joudun toteamaan, että nämä hallituksen toimenpiteet kasvun ja työllisyyden luomiseksi, joihin täällä viitattiin, eivät vakuuta.

Toiseksi joudun toteamaan, että valitettavasti perussuomalaisten poliittinen tavoite on juuri kehitysyhteistyöstä leikkaaminen, ja pelkään, että hallituksen valinta olisi sama taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Hallitus leikkaa kehitysyhteistyöstä, koska se haluaa leikata kehitysyhteistyöstä. Ymmärrän hyvin, että kokoomuksessa on ymmärrystä kehitysyhteistyön merkityksestä, mutta panttivankitilanteesta se ei pääse irti niin kauan kuin perussuomalaisten tavoite on tällainen sisäänpääntänyt politiikka.

Suomen painopisteet kehityspolitiikassa ovat yhteisiä, mutta keinoista on varmasti erimielisyyksiä. Me esimerkiksi tiedämme, että järjestöjen tekemä kehitysyhteistyö on tuloksellista. Kehityspolitiikan vaikuttavuutta mitataan hyvin tarkasti, ja pidän tekosyynä leikkaamiselle väitteitä siitä, että näin ei olisi.

Ja kehitysyhteistyöstä leikkaaminen on leikkaamista maailman köyhimmiltä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vikman.

15.48 **Sofia Vikman kok:** Arvoisa puhemies! Me valitettavasti saimme tällä hallituksella hoidettavaksi talouden tilanteen edellisen hallituksen jäljiltä, erittäin raskaasti alijäämäisen valtiontalouden, ja joudumme tekemään sopeutuksia ja säästöjä. Ne eivät ole kivoja, mutta niitä kohdistuu käytännössä kaikkialle, paitsi että on haluttu suojata turvallisuus, johon panostetaan lisää, ja toisaalta pitää koulutusta pääosin suojattuna. Nämä valinnat ovat perusteltuja, koska turvallisuuden osalta toimintaympäristömme menee jatkuvasti haasteellisempaan suuntaan. Sisäinen ja ulkoinen turvallisuus kietoutuvat tiiviimmin yhteen, ja turvallisuuteen tehtävät lisäpanostukset ovat aivan välttämättömiä. Toisaalta koulutus, osaaminen ja Suomen nuoret ovat se, mistä tulevaisuuden menestys kumpuaa. Mutta oikeastaan tässä talouden tilanteessa kaikkialta muualta joudutaan tekemään säästöjä, ja siinä kehitysyhteistyö on mukana yhtenä. Täytyy muistaa se kokonaisuus, että valtiontalous laitetaan kuntoon, tämä hallitus on siihen sitoutunut, ja se laitetaan kuntoon sen vuoksi, että voimme tulevaisuudessakin olla niiden kansakuntien joukossa, jotka pystyvät maailman köyhimpiä tukemaan ja auttamaan, ja jotta voimme olla myös jatkossa hyvinvointiyhteiskunta, joka pitää huolta myös omista kansalaisistaan ja pystyy antamaan kehitysyhteistyöhön panostuksia. Tästä on kyse. Siksi teemme.

Edustaja Kiljunen viittasi siihen, että käymme täällä budjettidebattia. Se on ihan normaalia, ja oikeastaan en näe, että tässä keskustelussa meillä nyt olisi ollut linjaeroja ulkopolitiikassa. Se ero kiteytyy enemmänkin siihen, miten näemme tätä talouden hoitoa, ja siinä kyse on siitä, että me hallituksessa laitamme vastuullisesti taloutta kuntoon ja siinä rinnalla SDP ei ole pystynyt esittämään omaa vaihtoehtoaan vastuulliselle taloudenpidolle ja sille, että Suomen talous saadaan kestäväälle pohjalle. Te jopa salaatte teidän laskelmanne. Tämä linjaero ei minusta koske ulkopolitiikkaa. Tämä koskee sitä, miten eri puolueet tai hallitus ja oppositio suhtautuvat Suomen taloudenpitämiseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

15.51 Kimmo Kiljunen sd: Puhemies! Jottei tule väärinkäsitystä, niin minäkään en halunnut sanoa, että nyt tässä me voimme ikään kuin avata linjaerojamme. En minä korostanut linjaeroja, vaan ylipäättään tässä me nyt pystymme debatoimaan asioita ja pohtimaan asioita, koska valiokuntatyöskentelyssä ei tätä tilaa ole, ainakaan puheenjohtajalla ei ole sitä tilaa, vaan täytyy kuunnella ja rakentaa puheenvuorot sieltä kautta, jolloin tarkoitin lähinnä tätä, että voidaan nyt pohtia.

Tämä on mielenkiintoinen, ja tästähän tämä jargon on täällä kulkenut koko ajan, että talous luo nyt reunaehdot ja meidän on pakko tehdä sitä ja tätä, ihan niin kuin me olisimme aseettomia ja näköalattomia sen suhteen, miten me ne säästötoimet teemme. Me voidaan olla yhtä mieltä, että meilläkin on vastuumme siitä, että alijäämäisesti ei voida juoksuttaa ihan hamaan hautaan, eli tarvitsee tehdä tiettyjä sopeutustoimia, kun tilanne on mikä on. Mutta nythän on kysymys siitä, mikä sen sopeutuksen sisältö on. Sitä keskustelua kai tässä nyt on käyty koko ajan, ja silloin tullaan näihin arvovalintoihin, silloinhan me avataan nämä kysymykset, ja te olette arvovalinnoillanne valinneet puolustuksen, maa- ja metsätalouden ja myöskin, väitätte, koulutuksen — vaikka näen kyllä aika hankalia tilanteita tuolla aikuiskasvatuksen puolella: TSL:n kanssa olin juuri eilen yhteydessä, kun yritettiin miettiä, mitä yhdessä voidaan tehdä Työväen Sivistysliitossa, kun on karneat leikkaukset päällä — joka on sitä vapaata sivistystyötä tässä yhteiskunnassa. Niin että tulee kysymys, mitä tarkoittaa tämä koulutuksesta leikkaamattomuus.

Mutta vielä suurempi kysymys on tämä, kuinka tämä suuntautuu näin oudosti, että me viemme tässä... Edustaja Gebhard käytti puheenvuoron, että kehitysyhteistyö on nimenomaan globaaliköyhyydestä kannettavaa yhteisvastuuta, joka heijastuu sitten meillekin ongelmina, niin kuin aina heijastuu, jos yhteiskunnat ovat eriarvoisia — heijastuu globaalitalossella ja heijastuu sitten yhteiskuntienkin sisällä. Miksi siellä tehdään leikkaukset, nimenomaan köyhimmiltä ihmisiltä? Miksi Suomessa ne suuntautuvat köyhimmille? Minä olen käyttänyt eläkkeensaajia tässä esimerkkinä. Siellä viedään kaikkein haavoittuvimmalta eläkeläisryhmältä, pääsääntöisesti iäkkäiltä naishenkilöiltä, kun puhutaan vanhemmista ikäluokista, jotka ovat kaikkein köyhimpiä ja pienituloisia. Miksi heiltä viedään esimerkiksi asumistukijärjestelmän kautta voimavaroja pois ja samaan aikaan annetaan tämän valtakunnan rikkaimmille verohelpotuksia? Te olette tehneet valinnan tässä kohdassa, eikä siinä tämä talouskriteeri kuulemma toimi ollenkaan, kun 60 miljoonaa on niin pieni summa — kun tämä verohelpotus on tätä suuruusluokkaa 120 suurriikkaalle Suomessa ansiotulojen kautta, niin sillä ei sitten enää olekaan merkitystä. Tämä 25 miljoonaa, joka asumistuksesta poistetaan eläkkeensaajilta, sitten onkin merkittävä tämän tasapainon kannalta, niin kuin te sanotte, kun kaikkien täytyy kantaa vastuuta. Tämä on se iso dilemma, mikä meillä tässä on.

Toinen dilemma, joka liittyy tähän turvallisuuskäsitteeseen ja joka on ylitsekäyvä: Miettikää huolella — minä käytin äsken puheenvuoron, ihan ensimmäisen puheenvuoroni tästä, kun mentiin tuohon pönttökeskusteluaiheeseen — mikä se laajan turvallisuuskäsitteen ydin on ja mihin se liittyy, kun puhutaan ihmisten turvallisuudesta eikä vain valtion turvallisuudesta. Kyllä, meidän on pidettävä huolta valtion koskemattomuudesta ja valtion turvallisuudesta, mutta viime kädessä kai kaiken kysymys on ihmisen elämän suojaaminen, myöskin turvallisuuspolitiikassa silloin, kun puhumme valtion turvallisuudesta ja täällä asuvien suomalaisten turvallisuudesta. [Puhemies koputtaa — Sofia Vikman: Kyllä, emme ole sitä heikentämässä!] Miten Suomessa tai missään maailman maassa voidaan leikata sairaaloista, terveydenhuollosta? [Puhemies koputtaa] Käsittämätön kuvio. Siinä on ihmi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

selämän primäärijuttu. Miksei sitä priorisoida, terveydenhuoltoa aivan kaiken yläpuolelle, ja sairaalaverkostoa kaiken yläpuolelle. [Puhemies koputtaa] Tämä on minulle täysin käsittelemättä, kun te puhutte turvallisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

15.55 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Hyvä, kun tässä ihan viimeisillä metreillä mentiin vielä talouden kokonaisuuteen ja niihin syihin, minkä takia tässä jamassa nyt julkinen talous on, ja ajattelin tätä hieman tässä läpi käydä, koska myönnän rehellisesti, että tähän debatointiin esimerkiksi kehityspolitiikan suunnasta en osallistu, koska se ei omaa osaamisalaani ole, ja senpä takia enemmänkin kuuntelenkin, kun osaavat edustajat siinä kokonaisuudessa niin hallituksesta kuin oppositiostakin käyvät sitä debattia.

Tässä talouden kokonaisuudessaan syy, minkä takia tässä tilanteessa ollaan, on se, että todella finanssikriisistä alkaen meillä jokaisena vuonna menot ovat ylittäneet tulot, ja varsinkin se menojen kasvuvauhti on joka vuosi ollut nopeampaa kuin tulojen kasvuvauhti, mikä on nyt sitten aiheuttanut sen, että meille on syntynyt tällainen rakenteellinen alijäämä, jota tässä jokainen hallitus sieltä finanssikriisistä lähtien on pyrkinyt paikkailemaan. On monia syitä, miksi näin on, enkä mene niihin nyt enempää, mutta kun nyt monesti tämä nykyinen hallitus aina syyttää, että se peri tämän alijäämän edelliseltä hallitukselta, niin tämä on syytä ehkä vielä niin kuin läpivalaista: Se 12 miljardia, joka nyt ensi vuoden alijäämä on, sisältää noin suurin piirtein reilun miljardin sellaisia menonlisäyksiä, joita edellinen hallitus on tehnyt ja joista varmasti sitten silloinen oppositio on saattanut olla eri mieltä. Sitten kun menemme näihin muihin menonlisäyksiin, joita siinä alijäämässä on, joita viime kaudella on jouduttu tekemään, puhutaanpa sitten pandemian vastaisista toimenpiteistä tai vaikkapa Ukrainan tukemisesta, joka on siis miljardiluokkaa, niin ne selittävät tästä huomattavasti suuremman osan. Ja sitten on tämä korkomeno, mikä on ihan totta, että meidän korkomenothan ovat nousseet sieltä sadoista miljoonista miljardeihin, mikä totta kai näkyy sitten heti täällä meidän alijäämässä.

Oikeastaan näistä pandemian turvaamiseksi käytetyistä rahoista, mitä ollaan jaettu kotitalouksille ja julkisyhteisölle ja tuettu yrityksiä, ei ole tainnut olla hirveästi erimielisyyttä viime kaudella. Itse seurasin viime kaudella näitä istuntoja enemmän tuolta katsomon puolelta, mutta minulla on sellainen muistikuva, että silloinen oppositio vaati esimerkiksi laajempia tukia esimerkiksi elinkeinoelämälle tai kotitalouksille. [Kimmo Kiljunen: Muistat oikein!] Ja kun muistelen sitten vaikkapa tätä Venäjän aloittamaa järjetöntä ja raukkamais- ta hyökkäyssotaa ja sen jälkeistä poliittista tilannetta, jolloin sitten myös tähän energiakriisiin päädyttiin, muistan, että silloinkin silloinen oppositio vaati laajempia tukitoimenpiteitä esimerkiksi energiasektorilla kotitalouksille, ja niin edelleen. Jos niin oltaisiin toimittu silloin, niin itse asiassa alijäämä tälle vuodelle olisi entisestään vieläpä isompi. Sitten kun tullaan esimerkiksi niihin puolustushankintoihin, jotka ollaan tehty ja jotka itse asiassa siellä näkyvät ja rasittavat ensi vuodesta alkaen valtiontaloutta enemmän, niin niistäkin on käsittääkseni tässä salissa ollut aikamoinen yksituumaisuus.

Senpä takia uskallan tulla siihen johtopäätökseen, että itse asiassa tästä viime vuosien alijäämästä suurin piirtein 95 prosenttia on ihan yksimielisesti kuitattua. Tältä osin se syytös, että nykyinen hallitus syyttää, että tämä alijäämä johtuu vain edellisestä hallituksesta, yksinkertaisesti ei pidä paikkaansa. Ja mitä tulee vielä sitten näihin korkomeneihin, kun monesti syytetään, että jos nyt sitten aikaisemmin oltaisiin tehty jotain toimenpiteitä, nyt ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

jouduttaisi maksamaan näitä korkomenoja, niin kun velat on otettu yhdessä, kyllä me yhdessä joudumme kantamaan myös niistä koituvat korkomenot. Ja sekin, mikä on ollut ihan yhteinen linjaus Suomessa, liittyy itse asiassa meidän velanhallintapolitiikkaan: Suomessa olemme yhteisesti todenneet, että meidän kannattaa sitoa omat lainamme aina siihen nopeiten muuttuvaan korkoon, jotta jos korko laskee, saamme nopeiten hyödyn, mikä tarkoittaa totta kai myös silloin sitä, että jos korko muuttuu, meillä muuttuvat saman tien velanhoidokustannukset. Tämä on ollut ihan yhteinen päätös. Sitäkään en muista, että edellisen kauden oppositiopuolueet olisivat vastustaneet ja todenneet, että nyt pitäisi tehdä jotain muutoksia tässä suhteessa. Ja siitäpä tulen siihen, että se syytös nykyiseltä hallitukselta, että tämä on edellisen hallituksen vika, ihan yksiselitteisesti ei vain pidä paikkaansa.

No, mitä tulee sitten siihen, että kun nyt nykyinen hallitus tekee sitten sopeutustoimia, niin en kiistä ollenkaan sopeutustoimien tarvetta. Niitä tarvitaan eri sektoreilla paljon, ja niitä tarvitaan vielä tulevaisuudessakin. Silti on hyvä todeta, että nyt kun meillä on kahden ensimmäisen vuoden budjetit tiedossa, tämä hallitus ensimmäisinä kahtena vuotenaan ottaa siis enemmän velkaa kuin edellinen hallitus kahtena viimeisenä vuotenaan. Tämä on ihan tosiasiallinen fakta, jonka jokainen voi sieltä keltaisesta kirjasta tarkistaa. Sitten vielä totean myös sen, mistä olemme nyt viime päivinä jonkun verran puhuneet, että kaiken tämän jälkeenkään ja niistä suurista puheista huolimatta, mitä ennen vaaleja varsinkin kokoomuksesta pidettiin, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen, tämä hallitus ei ole saavuttamassa yhtään omaa finanssipoliittista tavoitettaan. Siltä osin voi todeta, että lähdettiin aika lailla soitellen sotaan ja ei oikein tiedetty, mitä edessä onkaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

16.00 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja tässä käytti puheenvuoron erinomaisesti, ja haluan vain jatkaa sen verran, että kun hän nyt summasi tähän talouteen ja talouskeskusteluun, minkä edustaja Vikman tässä avasi, koska me puhuttiin tietysti kehitysyhteistyöstä, kehitysyhteistyön rahoituksesta ja näistä dilemmoista, jotka liittyvät ulkoministeriön hallinnonalaan, niin minusta oli hyödyllistä kuulla tämä ja minä summaan nyt omalta puoleltani sitten. Toivottavasti tässä saan pitää viimeisen puheenvuoron nyt itseni kannalta — muut saavat käyttää, jos haluavat jatkaa.

Yhden esimerkin otan tähän lisäksi, kun puhuttiin turvallisuudesta ja myöskin siitä, että yhtäkkiä sairaaloita voidaan panna kiinni, vaikka se on ihmisten elämästä kiinni, mutta kuitenkin ankkuroidaan tämä puolustus. On ihan oikein, että on ankkuroitu, tässä tilanteessa se on välttämätöntä, sitä en kiistä, mutta miksi me emme ankkuroi myöskin nimenomaan terveydenhuoltoa ja sairaalaverkostoa sillä samalla kriteerillä, että on primäärisimmästä tarpeesta kysymys.

Otan yhden esimerkin, kun täällä on puhuttu koko ajan sitä, että tämä pysyvä rakenteellinen alijäämä on viime kaudella aikaansaatu:

Meillä edustaja Räsänen tässä jo aivan loistavasti kuvaili, kun tuntee tämän ison makrotalouden tilanteen loistavasti, että on todettu, että tässä ovat ne syylliset, ja hän itse totesi, että 95 prosenttia siitä mahdollisesti rakenteellisesta alijäämästä, joka on syntynyt — oliko luku oikein, ehkä väärin sanottu — on itse asiassa syntynyt yhteisillä päätöksillä. Minä haluaisin rakentaa nyt konsensusta tällekin lohkolle — kun me puhumme ulko- ja turvallisuuspolitiikassakin konsensuksesta — niin että hyväksyttäisiin tämä nyt yhdessä, lopetettaisiin tämä keskinäinen syyttely ja katsottaisiin tämä tilanne avoimesti yhdessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 93/2024 vp

Otan yhden ainoan esimerkin: Minä olen istunut tässä salissa syksyllä 20 — te olitte todellakin katsomossa silloin, edustaja Räsänen — kun vuoden 21 budjettia hyväksyttiin. Meillä lisättiin kertaheitolla puolustusmenoja 1,7 miljardia. Se oli 68 prosentin nousu puolustusmenoihin, ja vuodesta 2019 tähän mennessä puolustusmenot ovat kaksinkertaistuneet Suomessa. Me yhdessä se hyväksyttiin, kaikki yhdessä hyväksyttiin se. Me tehtiin silloin tilausvaltuudet tälle F-35-hävittäjähankkeelle. Haluan vain sanoa sen kuriositeetin, että yhdellä kertaheitolla Suomen puolustusmenot nousivat 1,5 prosentista kansantuotteesta 2,2 prosenttiin kansantuotteesta, 0,7 prosenttia. Edelleenkin en kiistä päätöksen merkitystä, me tehtiin se yhteistyössä, ja itsekin äänestin sen puolesta. Ei tästä ole kysymys, vaan siitä, että se raha löytyi, 0,7 prosenttia.

Siihen minä viittasin, edustaja Vikman, kun vuonna 1970 sitouduimme 0,7 prosentin tavoitteeseen kehitysyhteistyössä, josta on kulunut viisi vuosikymmentä, ja te aina viittaatte, että taloudelliset resurssit eivät riitä. Kyllä ne taloudelliset resurssit riittävät, jos meillä on poliittinen tahto. Meillä oli yksimielinen poliittinen tahto tähän puolustushankintaan, joka tehtiin. Se oli yksimielinen, kyllä. Se tahto löytyi. Meillä ei ole löytynyt poliittista tahtoa täyttää sitä, minkä Pohjoismaat saavuttivat jo 1970-luvulla — 0,7 prosenttia, riippumatta taloussuhdanteista. [Sofia Vikman: Ei myöskään teidän johtamissa hallituksissa!] Tämä on se kysymys, miksi me emme kuulu pohjoismaiseen perheeseen aidosti määrärahojen osalta, ja nyt me emme kuulu sinne edes linjausten osalta. [Puhemies koputtaa] Meidän kehitysyhteistyömme on luonteeltaan täysin toista kuin muissa Pohjoismaissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa eli viimeistään 28.10.2024.